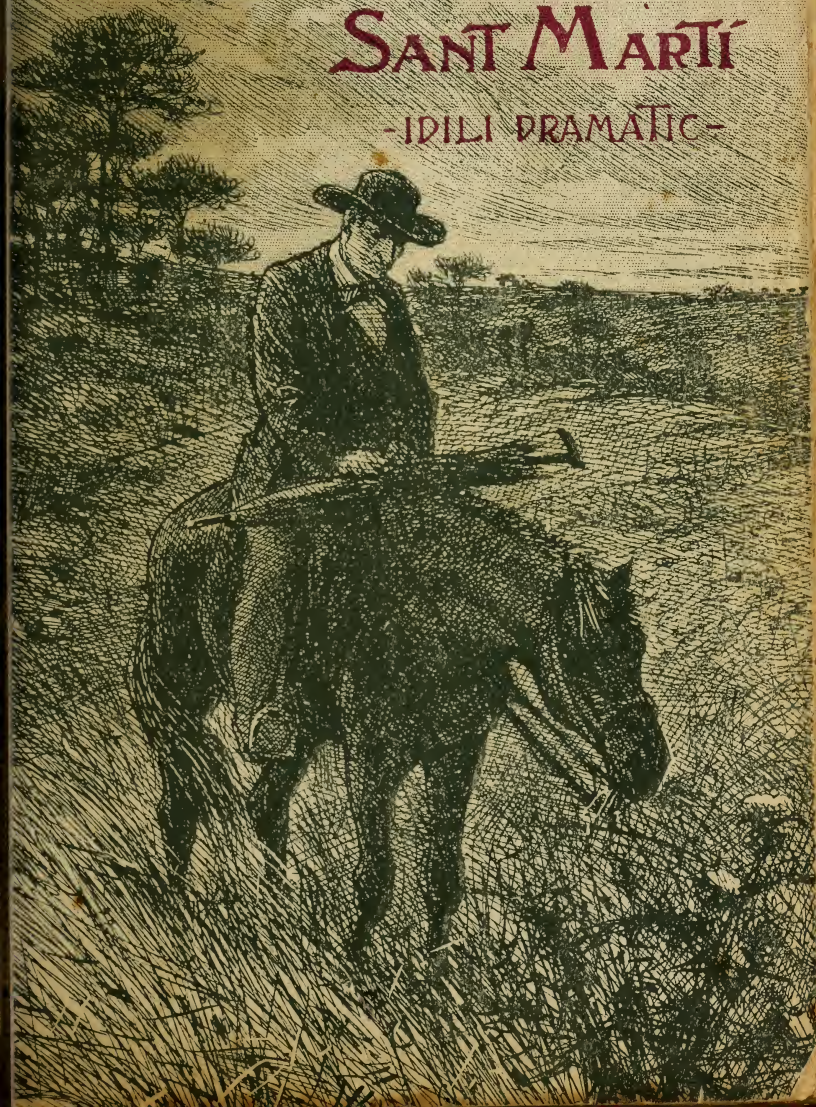

APÈS-MASTRES

L'ESTIVET DE SANT MARTÍ

-IDILI DRAMÀTIC-

Digitized by the Internet Archive
in 2014

4397

L'ESTIUET DE SANT MARTI

APELES MESTRES AC

DESGRATIS
VOTIVUS

L'Estiuet
de Sant Martí

IDILI EN TRES ACTES Y UN EPÍLEC

SALVADOR BONAVÍA. IMPRESSOR.

PLASSA DEL PI, 5.—BARCELONA.—1912

Aquesta obra es propietat de
son autor, y sense el permís de
aquèst no's pot reimprimir ni
traduir.

Queda fet el dipòsit que mar-
ca la llei.

La *Societat d'aulors espanyols*
es l'única encarregada de cobrar
els drets de representació.

PERSONATGES

SENYOR JOSEP-MARÍA.—60 anys. Es fort, àgil, jove de còs y d'esperit; caràcter jovial y certa distinció en sa franca naturalitat. Cabell gris tirant a blanc; va tot afeitat; vesteix tern gris, bolet tou y sabates rosses, y calsa esperons.

ANGELETA.—19 anys. Figureta fina y exquisida. Pàlida, enmalaltida, en el primer acte. En el tercer, alegre y riallera; enjogassada y molt cuidada en el vestir.

AMBRÒS.—50 anys. Amo de la masía y pare d'Angeleta. Home excelent, hisendat a la moderna.

MARIÀNGELA.—45 anys. Mare de l'Angeleta. Ben pariona del seu marit.

PETRUS.—35 anys. Pastor de la masía.

EL BAILET.—14 anys. Xicot viu y aixalabrat.

LAIA.—74 anys. Criada del senyor Josep-Maria. Vella forta y ben conservada, però ronçeguera. Es una figura bon xic anticuada.

SENYOR ARCÍS.—61 anys. Apotecari. Solteró rialler ab ribets de cínic.

SENYOR CANUT.—62 anys. Notari. Solteró també, però més comedit que l'anterior.

SENYOR DEULOFEU.—62 anys. Solteró més pretenció qu'els anteriors, en el vestir, pentinat y accionat.

PAU RIERA. — 55 anys. Ric hisendat, descubrint el pagès calculador y agarrat. Té molt més de pagès que l'Ambrós.

RAFEL. — El seu fill. 22 anys. Xicot discret y simpàtic. Vesteix ab certa elegancia, més com a jove de vila que de poble.

CRIADA PRIMERA.

CRIADA SEGONA.

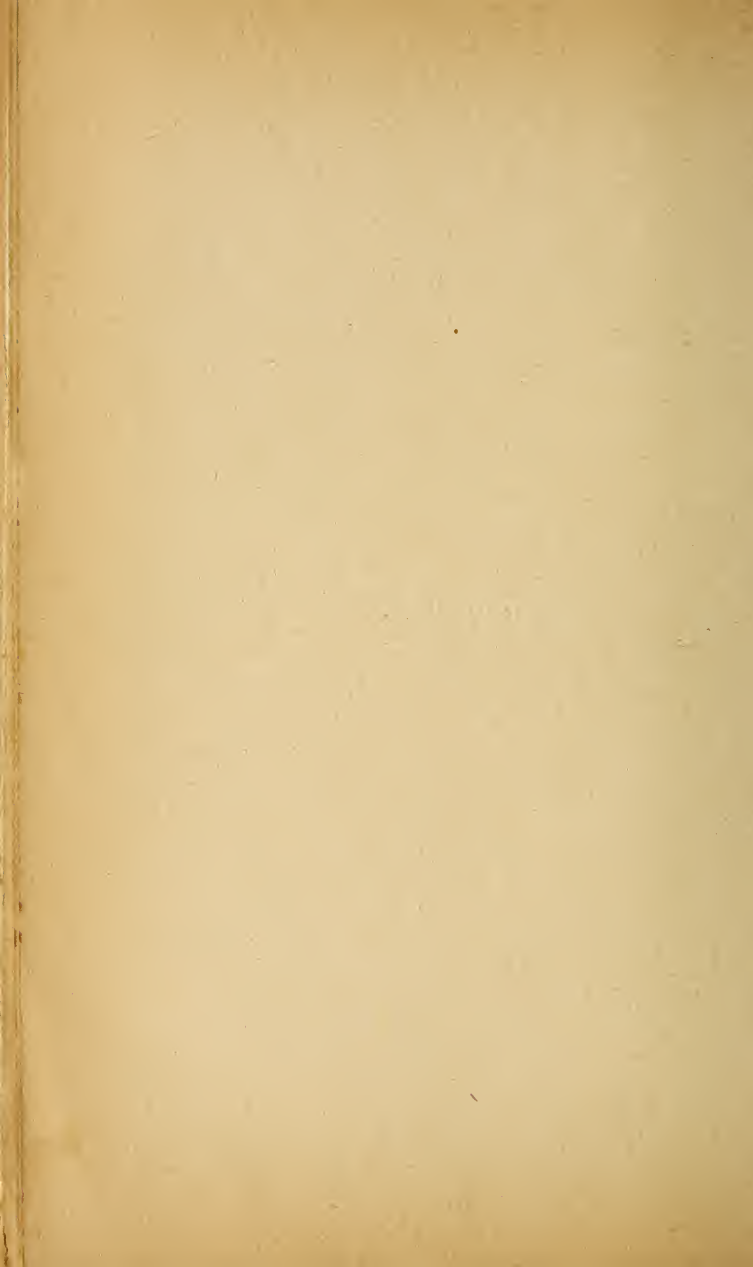
Fora el Petrus, el Bailet y aquestes dugues criades, cap dels demás personatges deu vestir a la pagesa.

L'acció a últims del sigle XIX: els actes primer y tercer en una masía de Cervelló, el segón y l'epilec, a Molins de Rei.

Aquesta obra fou estrenada en el «Teatre de Catalunya» per la companyia del «Sindicat d'Autors» el dia 9 de Mars de 1912, baix el següent repartiment: *Josep-Maria*, Jaume Borràs.—*Angeleta*, Emilia Baró.—*Ambrós*, August Barbosa.—*Mariàngela*, Dolors Plà.—*Petrus*, Carles Capdevila.—*El ballet*, Eduart Torres.—*Laia*, Antonia Verdier.—*Senyor Arcís*, Josep Bergés.—*Senyor Canut*, Lluís Puiggarí.—*Sanyor Deulofeu*, Ramòn Tor.—*Pau Riera*, Andreu Guixer.—*Rafel*, Rafel Bardem.—*Uriada primera*, Carme Roldàn.—*Criada segona*, Pepeta Persiva.

En la representació s'ha suprimit l'Epílec.

ACTE PRIMER

DECORACIO

Interior de l'entrada d'una masía rica. Al fons, gran portalada donant al barri y per hont entra un bon sol d'estiu. A dreta, portes donant a les habitacions y escala que puja al pis superior.

A esquerra, porta donant a la cuina.

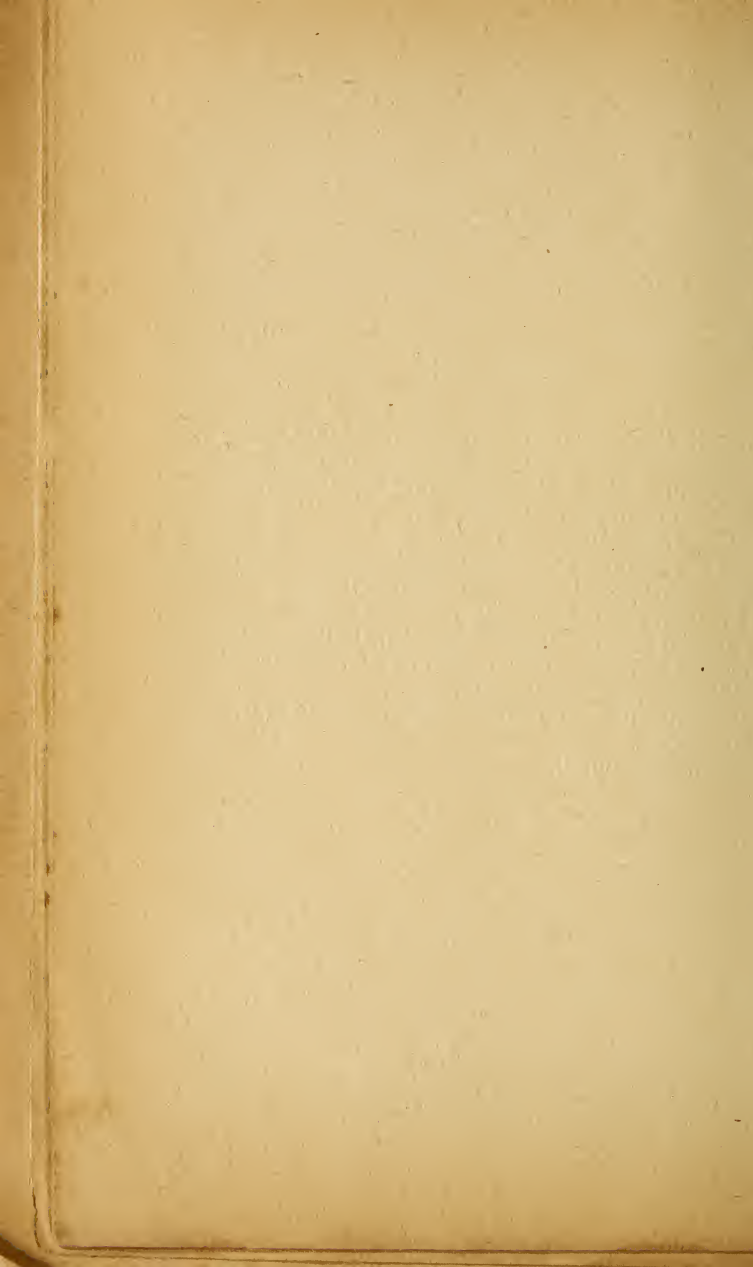
Un gran arc apuntat arrenca de terra al mitj de l'entrada y puja fins al sostre fent ofici de jàssera.

Tot al voltant socolada de rajola de Valencia.

En primer terme a dreta taula gran; al altre cantò, arrimat a la paret, un canterano. Cadires y demás mobles han de respirar confort.

Sols algùn qu'altre detall té de fer avinent qu'ens trobem a pagès.

Es un dematí de Juliol.

ESCENA PRIMERA

AMBRÒS assegut en primer terme ab el colze sobre la taula y el cap a la mà en actitud d'home preocupat, Pel fons entra PETRUS portant un gerro de llet a la mà y el sarró a l'espatlla.

PETRUS

Ab permís. Aquí porto la llet per la pubilla. Ja li podeu dir que jo mateix l'he muniyida de la cabra blanca, aquella qu'ella s'estima tant.

AMBRÒS

Bon minyó, déixala aquí que li pujarè jo mateix.

PETRUS

¿Voleu que li puji jo?

AMBRÒS

No, si també tinc d'anar a dalt. (*S'alsa.*)

PETRUS

Y doncs ¿no hi ha hagut pas rès més de nou?...

AMBRÒS

No cà, jo crec que no ha sigut altra cosa qu'un xic de desvaneixement fill de la mateixa debilitat.

PETRUS

Es clar, com no menja! Si tot lo que s'empassa ella en un dia cabria dintre d'una esclofolla d'avellana! Y això, desenganyeuvos, es resisteix un día, dos!... però ¡quinze dies, un mes, com ella!.. Mireu el bestia,—mal està la comparança...

AMBRÒS

agafant el gerro, impacientat y disposantse a sortir.

Bé, home, bé; déixat de bestia y de comparances!... Tu estàs sempre per sermons,—y creu que jo...

ESCENA II

Els mateixos y MARIÀNGELA per la dreta.

AMBRÒS

Ah, arribes a punt; té, Mariàngela: tot justament anava a pujar-li la llet. ¿Còm està l'Angeleta?

MARIÀNGELA

Bé — un xic decaiguda, es clar, després d'aquella mitja basca qu'ha tingut,—però bastant assossegada. Li he dit si li vindria de gust un glop de llet encara calenta de la cabra y m'ha dit que li semblava que sí...

PETRUS

Vaja, hò es això. Però vos, Mariàngela, també trobo que us esvereu una mica massa aviat.

MARIÀNGELA, *ab vivesa*

Veuràs, Petrus, quan seràs pare ja m'ho sabràs dir.— Ah, escolta, ¿ja has enviat al Bailet a avisar el senyor Josep-María que puji tan aviat com pugui?

PETRUS

Ja fa bella estona qu'és fora.

MARIÀNGELA

¿Bé haurà sapigut trovarhi?

PETRUS

Carana! ni que volgués errarse podria! Surtir a la carretera, seguir carretera avall sempre, la carretera mena a la vila. lo primer que's troba de la vila és la plassa, el casal més gran y més antic de la plassa, ab fatxa de convent, és a càl senyor Josep-María... ¡mireu si això té erro!

MARIÀNGELA

Déu fassi qu'encara l'hagi trobat a casal

PETRUS

Ah, això ja fa de més mal dir, perque aquell dimoni d'home, de vegades a punta de día ja s'el troba corrent món per aquestes serres, d'un mas al altre.

MARIÀNGELA, *agafant el gerro y disposantse a anarsen*

De totes maneres aixís qu'arribi el bailet avísam que tinc ansia de vèurel. (*S'entorna per la dreta.*)

PETRUS

Oh, no pas per ara, caranal! Per depressa que vagi, no pot anar y venir de la vila en menos d'un parell d'hores; això tirant curt. . y això si no's torba.

ESCENA III

L'AMBRÒS, *que mentrestant se n'havía anat a la porta del fons a mirar enfora, torna catxassudament ab les mans al darreja.*

AMBRÒS, *com per si mateix*

Sí, es clar... no s'en pot treure rès de dugues hores per anar a la vila y tornar al mas...

BAILET, *entrant esbufegant pel fons*

¡Ma renoi, quina soleiada s'ens espera avui! Ja la comencen a sentir les cigales! ¡En duc una pitrera-dal... (*Sorpresa en els dos.*)

PETRUS

¡Bo! ¿d'ont surts ara?

AMBRÒS, *cremat*

¿Aixís fas les diligencies que t'encarreguen?

PETRUS, *donantli un clatellot*

¿Aixís has anat a la vila, poca-pena?

BAILET

¡Si ja'n vinc, renoi!

PETRUS, *amenassantlo*

¡Miral...

BAILET

¿No ho voleu creure? Doncs ja he vist al senyor Josep Maria, li he donat el recado y no trigareu gaire a vèurel entrar per aquesta porta. Y si no ¿què'm doneu?

AMBRÒS

Bé, ¿que parles formal?

BAILET, *quadrantse*

¡Formal!

PETRUS, *reflexiu*

¿Que potser l'hagueres trobat pel camí?

BAILET, *rient y picant de mans*

¡Aaaangelal... Mireu si ha sigut sort. Tan bell punt arribava a baix a les roques del Rector, que'm sento trip trap, trip trap, y em veig per entre'ls pins vermellejar un paraigües gros, gros!... Jo que dic «¡per tot te deixol» y tal dit, tal fet! em compareix al davant el senyor Josep-Maria a cavall de la Rojeta. Jo que li faig «ara anava a casa seva»; ell que fa «¿que hi hà novetat al Mas Vila?»; jo que faig...

AMBRÒS

Bé, prou fás, y prou nefas!

PETRUS

¿Y doncs per què no s'en ha vingut ab tu?

BAILET

¡Si no'm deixeu acabar de dir! Ell fa: «digues al Ambròs que m'arrivo al mas de Càn Castany que sembla que l'avía està a les acaballes y qu'abans d'un quart d'hora soc al Mas Vila.»

AMBRÒS

Vaja, alabat siga Deu! Tot ha anat molt millor que no podíem pensarnos.

BAILET

Y ara m'en entro a la cuina a menjar una caixalada, perque he tornat a pujar ab una correguda y sense deturarme ni per pendre alè...

AMBRÒS

Si, no més per agafar una pitrerada de cigales, eh?

PETRUS, *volentlo agafar*

Llença això desseguida! ¿no'n tenim prou ab les que repiquen, a fora?

BAILET, *saltant y fugint cap a l'esquerra*

¡Cà, barret! costa massa d'agarrarles! . . (Entra a la cuina cridant.) Marional Marional... ¿Què teniu per esmorzar?...

ESCENA IV

PETRUS y AMBRÒS

PETRUS, *rient*

¡Mal esperit!

AMBRÒS

En fi, aviat tindrem aquí al senyor Josep-Maria y a veure que'ns hi dirà ab la noia.

PETRUS

Escolteu, Ambròs,—y perdoneu si'm fico allà ont no m'hi demanen, però és la mateixa voluntat que us porto; ja sabeu que per mi tots s'ou familia.

AMBRÒS

Digues y acaba aviat.

PETRUS

Que jo... m'hi haguera pensat un xic més, abans d'anar a cercar el metje

AMBRÒS, *parantse en sec*

Home!... quan se't malmet una bota ¿no envías a buscar el boter?; quan se t'espalla un pany ¿no envías a buscar el manyà?; doncs ¿quan se t'espalla la salut, a qui enviaràs a buscar si no al metje?

PETRUS

Bé, sí... per certes malalties... no diré que no... però hi hân mals y mals... y n'hi hân que'ls metjes no hi entenen futil-la.

AMBRÒS

¿Hi deus entendre tu, oi?

PETRUS, *ab convicció*

Ah, per curar ossos trencats, sí; m'hi jugo ab tots ells, ja ho sabeu.

AMBRÒS

Bé, però l'Angeleta no té rès d'això.

PETRUS

Aquí està el cas; que ni vos, ni jo, ni ningú ho sab quin mal té. Vui dir que potser en té molt... com potser no'n té gens.

AMBRÒS

Y això, precisament, es lo que sabrà dirnos el senyor Josep-María.

PETRUS

Pxé!...

AMBRÒS

Y are! ¡Com si's tractés d'un metje qualsevöll (*Recalcant.*) Pensa que's tracta del senyor Josep-María, 'l metje més sabi de tots aquestos encontorns y de cent llegües més enllà!

PETRUS

Bé, sí, però...

AMBRÒS

El més sabi, ¿sents? ¡Ab un cop d'ull, y una mà per receptor! . Mira que més de quatre vegades fins l'han enviat a buscar per tenir consulta ab els millors metjes de Barcelona.

PETRUS

Ja ho sé... però...

AMBRÒS

Y qu'ha fet miracles, lo que se'n diu miracles! Si hi hà gent que'l té per sant! que fins li besen les trepitjades!...

PETRUS

Bé, sí, tot lo que vulgheu; però per mí, l'Angeleta... aquesta tristor que se li ha apoderat, aquesta desgana, aquest decandiment... vaja per mí... juraria qu'està espatllada de pit. Y d'això no'n curen els metjes, perque ni saben que cosa és.

AMBRÒS, *ab despreci, arronsantse d'espatlles*

¡Eh!

PETRUS, *ab convicció*

No, que no saben que cosa és! Això, per curarho te

de ser un saludador, que com son nascuts a la nit de Nadal, tenen gracia divina;—per xò tenen marcada una creu sota la llengua.

AMBRÒS

Just, com els ases la tenen marcada a l'esquena.

PETRUS

Vos riguèuvosen. Però el saludador no fa més que estirar el brassos del malalt —d'aqueixos malalts qu'els metjes no saben què tenen—els hi fa empalmar les mans aixís y desseguida diu «espatllat de pit.» Posa dos sarments encreuats, resa una oració, y al cap de tres días...

AMBRÒS

¡Sí, sí no ets mort encare ets viu! M'en vaig per no sentir més bestieses. (*Dispasantse a sortir.*) Aixís que vegis pujar al senyor Josep Maria, fesme un crit. (*Desapareix per la segona porta dreta.*)

ESCENA V

PETRUS y després el BAILET

PETRUS, botzinant

¡Rès, són aixís!.. De tot allò que no entenen en diuen bestieses. ¿Que no ho porten els llibres? doncs són bestieses!.. Oh, y que tant és que risquis com que rasquis; no lograràs pas ferlos entendre la rahó!

BAILET,

surt per l'esquerra aixugantse la boca ab la màniga

¡Ahà! veieu? Això ja és un'altra cosa. Are un home es troba a punt d'hèure-seles mal que fos ab el rei de Morería.

PETRUS

Ansia, doncs; comença a passar cap al corral, mentres jo'm llesco un crostó de pa y m'omple la carbassa (*El bailet desapareix corrent pel fons.*) Es clar, «bestieses!...» En dient «bestieses» ja està dit tot. (*Es dirigeix cap a la cuina y al punt que va a passar la porta, entra*

pel fons el senyor Josep-Maria, ab el làtigo a la mà y fent trincar els esperons.)

ESCENA VI

PETRUS y JOSEP-MARÍA

JOSEP-MARÍA, *cribant jovialment*

Bon dia, gent de bé!

PETRUS

¿Ja'l tenim aquí? grat sia a Deu!

JOSEP-MARÍA, *baixant al prosceni*

Hola, Petrus: ¿còm anem?

PETRUS

Jo, bé; a vostè... ni cal preguntarli.

JOSEP-MARÍA, *rient*

No, en efecte, a mi no cal preguntarmho. (*Tira el làtigo y el barret sobre la taula.*) ¿Y doncs, quina novetat hi hà per la masía?

PETRUS

Cà, no rès; per mi, no rès. Coses de dònesh!

JOSEP-MARÍA

Vaja, més val aixís. (*Treu la petaca, pren un cigarret y n'ofereix un'altre a Petrus.*) ¿En vols un?

PETRUS, *prenentlo*

Vaja, visca molts any. Se li agraeix tant més que potser serà aquèl el darrer que'm dongui.

JOSEP-MARÍA

¿Tan aviat penses morirte?

PETRUS, *rient*

Morirme no... però casarme.

JOSEP-MARÍA

Dígali hatxa. (*Encenent.*) ¿Y doncs, que ja t'has cansat d'estar bé?

PETRUS

Ja veurà...

JOSEP-MARÍA

Deus haver trovat que no tentes prou obligacions, ni prou mals de cap, ni passaves cap pena, ¿oi? y te hauràs dit: «aixís no's guanya la gloria del cel.»

PETRUS

Ja, veurà... Un home, comença a posar anys,—ja vaig pels trenta-cinc.—Vé un día qu'un comensa a trobarse escarrasat,—y a pensar qu'un home sol en el mon, vé a ser com una bestia.

JOSEP-MARÍA .

Gracies per la part que'm toca.

PETRUS

Parlava per mi, eil

JOSEP-MARÍA

Y còm ha sigut que t'has deixat clavar l'ungla?

PETRUS

Oh, rès... Ab ella ja havíem jugat de brivalls y sempre ens havíem dut una certa llei. Després cadascú va tirar pel seu cantó, y han passat anys y panys sense sentirne cantar gall ni gallina. Are vaig anar a festa major al meu poble; vàrem tornar a trobarnos, d'una paraula va venirne una altra... y rès...

JOSEP-MARÍA

Sí, vaja; «ai, que tinc! ai, que tinc! correu a buscar el capellà, que'l metje ja rès té que ferhi.» Vaja, Petrus, t'acompanyo en el sentiment.

PETRUS

Doncs cregui que no'm dol gens, al revés: fins em sembla que m'han tret anys de sobre.

JOSEP-MARÍA, *considerantlo tot rient*

¡A la teva edat, deixarte cassar com un moixó de la primera volada!

PETRUS

No'n tinc pas tants! Tot just n'he complerts trenta-quatre; ella va pels trenta... ¡No'm sembla pas cap despropòsit!

JOSEP-MARÍA

Rè, rè, lo que t'he dit abans: t'has cansat d'estar bé. ¡Massa bona vida! ¡massa llibertat y pocs amohinos!...

Escolta, Petrus, are que cap dòna ens escolta: l'home que's deixa enlluernar per una dòna, deixa de ser un home. Recòrdaten d'això que't dic.

ESCENA VII

PETRUS, JOSEP-MARÍA y AMBRÒS *per la dreta*

AMBRÒS

Oh, senyor Josep-María! ¿vostè per aquí? Y que no sabés avisarme, tu, enza?

JOSEP-MARÍA

Hola, Ambròs; no'l renyeu, qu'altres cabories té'l pobret a hores d'are. M'estava contant que us deixa.

AMBRÒS

Si, ens fa aquesta picardia, després de més de vint anys que menja'l pa a casa. Rèu, allò que's diu: es un camí que tots l'hem de fer.

JOSEP-MARÍA

Protesto, protesto! No pas els qu'hem tingut la sort de conservar l'enteniment sencer y estimar, en lo que val, la nostra independència.

PETRUS

Bé sí, tant com un hom es jove.

JOSEP-MARÍA, *ab petulancia*

L'home solter sempre ho és de jove. «Home casat ..» —ja sabs què diu el ditxo.

AMBRÒS

Ah, no; que vostès els solters s'estalbién un sens fi de trenca-caps, de penes, disgustos y marfugues, no n'hi hà cap dubte. Entren, surten, fan y desfàn al seu capritxo, sense haverne de donar compte a ningú, y contents vostès content tothom; y el dia que falten ¡que se enfonzi el mon! que ab vostès s'acaba tot.

JOSEP-MARÍA, *a Petrus*

¿Ho veus? aquí'n tens un que parla per experiència.

AMBRÒS

Ei! Això no vol dir que m'en penedeixil ¡Ah no, de cap de les maneres; me n'he benehit tots els dies de la meva vida. Però, vaja, no puc deixar de confessar que el portar una casa, criar familia.. (*De sobte.*) Y bé, ¿que es pensa que l'hem enviat a buscar per ferli perdre temps escoltant falornies?

JOSEP-MARÍA

Suposo que no, desgraciadament. Vaja, anema veure ¿què hi hà de nou? ¿La Mariàngela, potser?

AMBRÒS

No, cà; ella rai; és forta com una torre...

JOSEP-MARÍA

¿Y doncs?

BAILET, *desde la porta del fons*

Ei, Petrus! ¿que voleu que aví el remat?

PETRUS

Sí, vés, ja pots aviarlo y comença a passar que vinc desseguida. Ah, y abans tanca la pigada al corralet, no fos cosa que'ns cabridés a mitg camí. (*El Bailet desapareix.*) Vaja, doncs, salut y a reveure.

JOSEP-MARÍA

Adeu, Petrus, y que Deu t'el torni si encare hi és a temps. Ah, y recòrdat d'allò que t'he dit ¿sabs?

PETRUS, *rient y tot onantsen*

Y a vostè Nostre Senyor li inspire un bon remei per la pubilla

ESCENA VIII

JOSEP-MARÍA y AMBRÒS

JOSEP-MARÍA, *assentantse prop de la taula*

¿Y doncs, y doncs, Ambròs? ¿Què és això de la pubilla?

AMBRÒS, *s'asseu també*

D'això és de lo qu'hem de parlar. La pubilla.. la pubilla no sé que'ns té, parlant ab franquesa; però cregui

que comença a amohinarnos. Es clar que nosaltres, els homes, no'ns alarmem tan depressa; però sa mare està tan alarmada... que potser n'està una mica massa.

JOSEP-MARÍA,

tot jugant ab el làtigo sobre la taula y com reflexionant

Jo... fa molt temps que no l'he vista aquesta noia, -- potser ja ni la coneixeria, -- però em sembla que pujava molt robusteta y molt sana...

AMBRÒS

¡Y tan sana! Si mai fins are havia tingut lo que s'en diu una punta d'agulla de mal.

JOSEP-MARÍA

¿Quina edat té, are?

AMBRÒS

Dinou anys ens va fer per la Candelera.

JOSEP-MARÍA, *alsant el cap, sorprès*

¡Dinou anys!... Però ¿com passen els anys? Si jo haguera dit... Aixís digueu qu'és tota una dòna.

AMBRÒS

¡Y el goig que fal... és dir que feia, perque are la trobarà molt desmillorada. En cosa d'un més ha anat perdent... y gairebé sense qu'ens en adonéssim.

JOSEP-MARÍA

Y bé ¿com va començar? ¿un cansament... un espant...?

AMBRÒS

Cà ¿què sé jo, pobre de mí? — Esperis, que cridaré a la Mariàngela... Les dònes s'hi ficen més en aquestes coses y tenen millors explicaderas que nosaltres. (*Va a la porta de dreta y crida ab cert cuidado*) Mariàngela: baixa un moment, que't demanen. (*Tornant a la escena.*) A la noia no li hem dit que l'enviéssim a buscar, per por d'alarmarla; li farem creure que vostè ha pujat per casualitat... per... rès, pe. que ..

JOSEP-MARÍA

Ja entenc, ja entenc.

AMBRÒS

Sí, vostès ja hi estàn avesats a fer tota mena de co-

medies ab els malalts.

JOSEP-MARÍA

Ai, Ambròs. ¡Y quantes vegades produeixen més bons efectes aquestes comedies, com vós dieu, que no pas les mateixes medicines!

ESCENA IX

JOSEP-MARÍA AMBRÒS y MARIÀNGELA

MARIÀNGELA, *ab efusió*

¡Ai, senyor Josep-María!

JOSEP-MARÍA, *alsantse*

Hola, Mariàngela, vós cada día més jove.

MARIÀNGELA

Y vostè sempre igual, com sí per vostè no passessin anys ni dies.

JOSEP-MARÍA, *ab plena satisfacció*

Sí, Mariàngela, sí. Vaig plantarme fa una pila d'anys y no penso mòuremen mentres visca. (*Transició.*) Però parlem, parlem de la... ¿còm se diu la noia, que no'm recorda.

MARIÀNGELA

Angeleta, per servirlo.

JOSEP-MARÍA

Parlem de l'Angeleta. ¿Y doncs, què és tot això?

MARIÀNGELA

Oh... gairebé som nosaltres qui hem de preguntarli a vostè, perque cregui que ni sabem qu'és ni com ni quan va començar. — La pobreta estava bona y sana com sempre, tan alegre, tan aixerida, sempre disposada a feinejar, a plaguejar, a cantar y a riure, quan tot d'un plegat...

JOSEP-MARÍA

¿Fa molt temps d'això?

MARIÀNGELA

Cà, a entrada d'estiu... ¿què deu fer? Cosa d'un mes.

Quan tot d'un plegat comença a posarse trista, y trista, a perdre la gana, a perdre el color... «¿Què tens, Angeleta?» «Rès» «¿Què't fa mal?» «Rès» Y sempre rès y cada día, més trista, més desganada, ab menos d'alit... sempre ab aquelles ganes de plorar - de vegades la trovava plorant en un recó .. «¿De què plores?» «de rès»... ¡Vostè dirà si tot això és natural!

JOSEP-MARÍA

Es clar que no...

MARIÀNGELA

Prou probem de ferli requisits, ¡rès li vé de gust! Prou hem probat de ferli remeiets d'aqueixos casulans, que si no fan bé mai poden fer mal,— que camamilla, qu'esparnellac—¡Déu t'en darà; no hi hà manera! Ni un àngel que baixés del cel fora capaç de ferli empassar una cullerada d'aigua beneita. (*Pausa.*)

JOSEP-MARÍA

¿Té febre?

MARIÀNGELA

De vegades sembla com si li pujés una mica de foguerada; tot d'un plegat se li estén una certa rojor per les galtes...

JOSEP-MARÍA

¿Tus?

AMBRÒS

Com a tussir.. (*Es miren ab Mariàngela.*) no.. ¿veritat?

MARIÀNGELA

No .. un xic de tosseta, *quando celis*... però vaja, no pot dirse que tussi.

JOSEP-MARÍA, *alsantse*

Veiam, veiam, anem a veure aquesta malalta.

MARIÀNGELA

Doncs, si té la bondat de pujar. (*S'alsan tots.*)

ESCENA X

Els mateixos y ANGELETA per la dreta

ANGELETA, *somrient tristament*

No cal que's molesti, senyor Josep-María; ja ho veu: la malalta baixa a veure al doctor.

JOSEP-MARÍA, *rient*

¡Oh, oh! ¡Vetaquí uns malalts que fan de bon veure!

MARIÀNGELA

Ah, traidora ¿qu'estaves espiantnos?

ANGELETA

Rès d'això; però desde la finestra de la meva cambra he vist l'aca fermada a la porta del barri, y pel paraigües vermell que penja de la sella, l'he coneguda; desseguida, m'he dit: «és la Rojeta del senyor Josep-María.» Per xò he baixat.

AMBRÒS

Sí, aquest bon senyor qu'ha tingut l'amabilitat de pujarnos a veure ab aquesta soleiada que cau.

JOSEP-MARÍA

Y és clar, o sinó acabaríem per no conèixens les cares. En aquest dimontri de Mas Vila gasteu tanta salut qu'els anys passen sense recordarvos de què metjes hi hagin al món. ¡Ja ho veig: teniu tan bons aires! ¡tan bones aigües! ¡Per xò s'hi crien aquestes flors tan exquisides! (*Li toca la barbeta ab gran desenfado*) Veiam, vinam aquí. (*Li posa les mans a les espatlles y queda mirànsela flt a flt.*) Mireume aquella bolitxa tan entremaliada que corria per aquí... mireume això ¡quina doneta s'ha fet!... Es qu'és tot una doneta! Mireume quins ulls!... (*Ella somriu.*) y mireume quines dentetes; ja pots riure ja, ja pots ben ensenyarles que són boniques... molt boniques... molt boniques!... ¡Ai, que'n mossegaràn de cors aquestes dentetes!

ANGELETA, *rient*

Encare em farà riure sense tenirne ganes.

MARIÀNGELA, *apart a Ambròs*

¡Dimontri de senyor! ¿veus? Ja ha lograt ferla riure?

AMBRÒS, *apart a Mariàngela*

Jo crec que ja l'està curant abans de donarli cap medicina.

JOSEP-MARÍA *fentla seure al davant d'ell*

Anem a veure: ¿per què no tens ganes de riure? A la teva edat se'n han de tenir ganes, s'ha de riure molt, s'ha de riure sempre, perque la joventut,—com la primavera,—no és més que una rialla.

MARIÀNGELA

Doncs ella no parla més que de ganes de plorar.

JOSEP-MARIA

¿Es veritat això que diu la teva mare? (*Li polsa la mà dreta. Angeleta abaixa els ulls sense respondre.*) ¿Eh? digues ¿és veritat que tens ganes de plorar? (*Li polsa l'altra mà.*) ¿Qu'estàs enfadada ab mi, Angeleta, que no'm vols respondre?

ANGELETA, *escapantli el plor*

Però si no tinc rès.

MARIÀNGELA

La cansó de sempre: no té rès, no té rès, però entre tant no menja, ni dorm, ni té esma de fer rès y's va fonent com una candela cap per'vall.

ANGELETA, *a Mariàngela*

No tant, mare, no tant, no exageri aixís; encare li farà creure al senyor Josep-Maria qu'estic malalta .. (*A Josep Maria.*) y creguim, no tinc rès.

JOSEP-MARÍA

Ja; no tens rès no més és que vols viure sense menjar...

AMBRÒS

Just.

JOSEP-MARÍA

Y sense dormir...

MARIÀNGELA

Y això no pot esser.

JOSEP-MARÍA

Veiam: anem a veure aquest cor... és dir a veure!..
(Rihent.) a sentirlo.. ¡Oh, si's pogués veure el cor de
 una noia, que'n sabríam de coses! Y quines coses més
 interessants y més impensades... qu'ens deixarien ab
 un pam de boca .. *(Li escolta el pit.)* Oy, Angeleta?
 Veyam, respira fort, més fort... molt bé. A veure, gi-
 rat. *(L'auscolta per l'esquena.)* Torna a respirar... ben
 fondo, .. més fondo.. ¡Molt bé, vaja molt bèl ¡Quin ca-
 ballet aquest cor! ¡Qu'en farà de camí ab aquest trot
 que porta! ¡que n'anirà de lluny... y quants ne farà trot-
 tar al seu darrera!... *(S'alsa.)*

ANGELETA

Està molt d'humor avui el senyor Josep-María!

AMBRÒS

Gran senyal quan el metje està d'humor!

JOSEP-MARÍA

Si no més de mirarte ets capaç de posar alegre a un
 enterramorts. ¿Et fa mal el cap?

ANGELETA

No senyor.

JOSEP-MARÍA

Y aquí, al epigastri... —ay dispensa, volía dir la boca
 del ventrell—¿t'hi sents dolor?

ANGELETA

Tampoc.

MARIÀNGELA

Oh sí, la cansò de sempre; si se l'escolta no tindrà
 cap mal.

JOSEP-MARÍA

Y vui escoltàrmela y vui creure que té rahó... és dir,
 que no'n te cap de mal. ¿Ont vol vostè que gosi a po-
 sarse el mal en un terrosset de gloria com aquèt?

AMBRÒS

Alça, noia, ¿quan te n'has sentides tirar de floretes
 com aquèstes?

ANGELETA, *ansiosa*

¿No és veritat que no tinc rès, senyor Josep-María?

JOSEP-MARÍA

Rès de mal, s'entén.

ANGELETA, *esclat d'ingenuitat*

¡Are sí que'l tinc per un gran sabil! Doncs fàssilsho entendre, perquè's tranquilisin, perquè'm deixin en pau, perquè no'm martiritzin...

JOSEP-MARÍA

No és més qu'un petit estat... anèmic, -la sanc una mica fluixa... ¡rès!—el sistema nerviós lleugerament excitat... ¡rès; tampoc!... Els vasos linfàtics un xic...

ANGELETA

Al últim resultarà que no tinc rès y tinc totes les desgracies!...

JOSEP-MARÍA

Totes les gracies, vols dir!... Veiam, Ambròs, ¿teniu paper y ploma?

AMBRÒS

Prou, si senyor, aquí trobarà de tot. (*Obra el canterano, Josep-Maria s'assenta. L'Ambròs treu del canterano tinter ploma y un full de paper de barba y ho posa damunt de la taula.*)

ANGELETA

Per l'amor de Déu, senyor Josep-Maria! per tots els sants del paradís, no'm vinga ab potingues! No'm comenci ab píndoles y xarops, perquè... perquè'm cauria del concepte.

MARIÀNGELA

¡Vols callar!

JOSEP-MARÍA, *rient*

¡Dèixila dir, dèixila dir! Ja sab lo que's diu!—Angeleta, has parlat com un doctor en medicina: (*Ab tò confidencial.*) Nosaltres tampoc en prenem de drogues. (*Mentrestant ha agafat el full de paper y n'ha esqueixat un boct*) No tingas por, Angeleta, no tingas por; ja'm guardaré jo prou de voler caure del seu concepte. Fóra caure de massa alt. (*Suca la ploma, pensa, es grata'l cap escriu. borra... es mira a l'Angeleta y somriu... torna a escriure... de cop amasega el paper y el llensa. N'esquina un altre boct y torna a probar d'escriure.*)

MARIÀNGELA, *a Angeleta*

¿Veus? Li lligas les mans, al bon senyor, és clar!...

AMBRÒS, *a Mariàngela*

Calleu qu'el feu distreure y no sabrà que posar.

ANGELETA, *rient*

Millor, aixís no posarà rès y no correrà perill d'equivocarse.

JOSEP-MARÍA, *mirantla somrient*

¡Qu'és monal. . ¡Mare de Déu qu'és monal (*Borra lo qu'ha escrit, amasega el paper, el llença d'una revolada, deixa la ploma y s'alsa*)

MARIÀNGELA

¿Que s'ha incomodat, senyor doctor? No se l'escoltil

JOSEPMARÍA, *acostantse a Angeleta*

Vaja, no; avui no vui receptarte rès. ¿Estàs contenta? . . Vui pensarmho més... estudiarmho una mica. Un altre día tornarè ab més calma y... això és, ab més calma...

AMBRÒS

¿Es dir que promet tornar?

JOSEP-MARÍA

Sí... un d'aquestos dies... tan aviat com me siga possible... Tal vegada... demà mateix,—no ho asseguro,—però per mica que pugui...

ANGELETA

¿Vol dir que n'hi hè cap necessitat?

JOSEP-MARÍA

¡Oh, ja ho crecl ¡vaia si n'hi hà necessitat! No és cas de deixarte abandonada a tu mateixa; hi hàn coses qu'al començament no són rès, però que si s'els hi dona pàbul...

MARIÀNGELA

Y doncs y mentrestant?

JOSEP-MARÍA

Mentrestant... (*A Angeleta.*) Rès de tancarte a la cambra; corre, salta, cantal molt d'aire, molt sol, molt exercicil y... (*Allargantli la ma.*) confiança en mi. (*Li*

estreny la mà entre les seves ab carinyo respectuós.) Demà tornarè, ¿sents? D'aquí a demà, Angeleta. (S'en va cap al fons acompanyat d' Ambròs y Mariàngela; al moment d'anar a passar la porta's gira, clava una mirada llarga en l'Angeleta y murmura: ¡Mare de Déu, qu'és mona!

FÍ DEL ACTE PRIMER

ACTE SEGÓN

DECORACIO

Interior de la casa del senyor Josep-María. Es un antic casal entre senyorial y pagesívol. Al fons gran llar de foc ab escó y pisa antiga demunt del faldar.

A dreta, porta donant al pati de entrada ab penjarrobes al costat. A esquerra, dues portes donant a les habitacions; entre les dues, un rellotge de caixa. En primer terme, dreta, una taula de noguera ab cadires de vaqueta al voltant. A esquerra, un armari-llibreria ab motlures barroques. Per les parets alguns quadros antics, molt negres.

Al fons, al costat de la llar, un mitj embà ab gelosía amaga la porta que se suposa don a la cuina.

Es de nit. Un quinqué ab pantalla verda sobre la taula il·lumina l'escena. La taula està parada pel sopar.

ESCENA PRIMERA

La LAYA, asseguda al escó passa el rosari ensomiada.

LAIA, barbotejant

El Senyor és ab vos y beneita s'ou vos entre totes les d'ones y beneit es el fruit del vostre sant ventre... (*Fa una caparrada. El rellotje toca les vuit. — Alsant el cap.*) Oi, Jesús, les vuit y aqueix bon senyor encare no torna; ja comença a ferme passar angunia... (*A mitja veu.*) Santa María, Mare de Déu, pregau a Déu per nosaltres pecadors are y en la hora... ¡Mentres no li haja passat res de mal. . per aquells deserts!... Are y en la hora de la nostra mort, amén Jesús... Déu vos salve, María...

ESCENA II

LAIA y el SENYOR CANUT per la esquerra. Porta gabàn

CANUT, entrant

Ave María Puríssima?

LAIA, alsantse

Sens pecat concebuda. ¿Ah, és vostè senyor Canut?

CANUT, desembossantse

Santa nit, Laia.

LAIA

Segui, segui, si és servit.

CANUT, asseientse

Ai sí, qu'aquestos ronyons no'm deixen tenir dret.

LAIA

Deu sentir el temps.

CANUT

Sempre el sento prou! (*Ficsantse en la taula parada.*)
¿Hola? ¿Qu'encare no ha vingut a sopar el senyor Josep-Maria?

LAIA

No m'en parli, que no sé què li faria... si és que no li ha succeït algú malencontre, Déu no ho permeti.

CANUT

Y cà! ¿què vol que li haja succeït an aquell roure!
An ell sí que no hi hà por de que li succeeixi res.
¿Vaia, un alet! Tal vegada ha tingut avui més malalts...

LAIA

Tot lo que vulga, però no acostumava ell tornar tan a deshora.

CANUT

Ah filleta, ja se sab, en arrivant l'hivern augmenta la feina; els meus ronyons en són bon testimoni. Miris Laia, cada vegada que...

ESCENA III

Dits y el SENYOR ARCÍS entrant. Du bufanda

ARCÍS

¿Es pot entrar?...

LAIA

Sense trucar.

ARCÍS

...are que só dintre. Santa nit ab la companyia. ¿Que he fet tart? (*Treientse la bufanda.*)

CANUT

No senyor, no; miri, encare han de girar el missal.
(*Signantli la taula.*)

ARCÍS, *tús*

Es que abans de surtir de casa m'ha agafat un rampell de tos que ja donava el tresillo per dat y beneït aquesta vetlla. Ditxós catarro!

CANUT

No m'en parli y jo ¡ditzosos ronyons!

LAIA

Vaja, vaja, no comencin! Jo crec que vostès es queixen per vici.

ARCÍS

Ai Laia, ja's coneix qu'esteu a la flor de la joventut! (*Riuen tots dos.*)

LAIA

Encare que s'en rigan. Jo'n tinc un grapadet més que vostès y no'm queixo. Y si no fos qu'em comenso a sentir les frontices rovellades...

ARCÍS

¿Y què voleu que no's rovelli en aquet casalot que sembla un convent abandonat! Jo no sé com el senyor Josep-Maria no s'ha buscat un'altra habitació més sana, més alegre, més nova...

CANUT

Y més reduida... ¡Si us hi deveu perdre tots dos sols dintre d'aquesta baluerna!

LAIA

Oh cà! no hi hà pas sants del cel que li donguin entenent de deixar aquesta casa! Burrango! La casa ont va néixer, ont van viure y morir els seus pares y els seus avis...

ARCÍS

Y ont se us hi menjarà la floridura.

CANUT

No pas an ell; ell sí que poc fa cara de volerse florir! ¡Quin dimoni d'home!

ARCÍS

¡Esperis, esperis! Encare no som allà ont anem. ¿Se ha ficsat en les oliveres velles? Elles resisteixen hiverns y estius, vents y glassades, llamps y calamarsa; però per xò, bony per aquí y clivella per llà. Desenganyis, els anys no perdonen. (*Tus.*)

CANUT

¡Els anys, els anys! ¡Are ho ha dit tot!

ARCÍS, *passellantse*

Y doncs, ¿que l'han vingut a buscar aquet vespre al senyor doctor?

LAIA

Y cà, si aquesta és l'hora qu'encare no s'ha acostat a sopar.

ARCÍS, *parantse*

¡Què diu are! Si ja deuen ser... (*Mirant el rellotge de paret.*) Si ja és un quart de nou.

LAIA

Be massa ho sé.

ARCÍS

Potser ha hagut d'anar molt lluny... a Vallirana potser, o a Ordal...

LAIA

Que jo sàpiga, no havía d'arriarse més qu'al Mas Vila com totes les tardes.

ARCÍS

¿Encare dura això? Miris qu'en fa de temps que sento dir que va al Mas Vilal

LAIA

Uns quatre mesos llargs; desde entrada d'estiu.

ARCÍS

Sí qu'es coneix que devía agafarla forta aquella pobra noial...

CANUT

¿Y està molt mala?

LAIA

Ell diu que no... que cada día va millor... que sembla un miracle...

ARCÍS

Es que sí, que n'haurà fet de veritables miracles aqueix dimoni d'home.

LAIA

Aqueix sant... aqueix sant, té de dir; perque com a metje tothom ho diu qu'és un sant.

ARCÍS, *rient*

Sí, un sant... que no creu en Déu.

LAIA

Calli, callí, no diga heretjies!

CANUT

Bé, no tant, no tant; un volterrià, això sí...

ARCÍS

Un Schopenhauerià... perque per ell no hi hà més Déu que Schopenhauer. No li toquéu Schopenhauer.

CANUT

Això sí! massa filosofia! Miri jo mai m'en he preocupat de la filosofia! mai m'hi he volgut cremar les celles llegint filosops... y no obstant, em sembla que ningú m'ha hagut de dir may ont tenia la mà dreta, ni cap dòna ha tingut prou manya per xarparme. (*Riu*)

ARCÍS

La meva filosofia ha sigut sempre tranquil·litat y bons aliments... y això qu'ha dit vostè: saber conservar la santa independència. (*Tus.*)

CANUT

¡Això, això! La filosofia cada hù se la té de fer, y el que té d'anarla a buscar als llibres fa com aquell que du'l barret enmatllevat, que per més voltes que li donga mai se li assenta bé!

LAIA

¡Ay, Déu meu, que triga aqueix bon senyor!

ARCÍS, *després de tussir*

Escolti senyor Canut: ¿vol que probem de surtirli alencontre? Fa una nit d'àngels y una glopada d'aire pur em treurà aquest fum que s'em ha ficat a la gargamella.

CANUT

Com vulgui, però, ei, un tom y fora. (*Alsantse.*) Ui els meus ronyons!...

ARCÍS

Anem, anem, encare serem a temps a veure surtir les noiets del obrador de la cantonada, he, he, he!

CANUT

Y potser encara en fletxarem alguna, hi, hi, hi!

ARCÍS

¡Qui sab, qui sab! Quants mosquits els hi fan l'aleta, que no'ns arriben a la sola de la sabata! he, he, he! (Tus.) Vaja, a reveure, Laia; tornem desseguida. (Surten rient per la dreta.)

ESCENA IV

LAIA *ab llàstima*

Ai, Déu els fassi bons, ¡Vells concos!... ¡Y quants ne va deixar Herodes! Ja tenen un peu al altre món y encara's recorden de que hi hân faldilles!... Calla, em sembla que sento soroll a l'estable... ¿Vols-thi jugar qu'ha entrat per la banda del carrerò? (Cridant a la porta de l'esquerra.) ¡Senyor Josep-María!

JOSEP-MARÍA, *dintre*

Laia.

LAIA

Vaia si és ell qu'acondueix la Rojeta. Alabat siga Déu. (Cridant.) ¿Vol res, senyor doctor?

ESCENA V

LAIA y JOSEP-MARÍA. *Porta a la mà un pomet de flor blanca*

JOSEP-MARÍA, *jovial*

Bona nit, Laia, aquí'm teniu.

LAIA, *ab to de reny*

¡Vaia unes hores de tornar a casa! Poc sab vostè les angunies que m'ha fet passar.

JOSEP-MARÍA, *rient*

Y això ¿per què? No crec pas que siga cap deshora.

LAIA

No, mica! miri: a la vora de dos quarts de nou.

JOSEP-MARÍA, *sorprès*

Oi. Sí que... ¡no haguera dit que fos tan tart!

LAIA

Bé, no li ha passat pas rès.

JOSEP-MARÍA

No dòna, no; ¿què voleu que m'hagi passat?

LAIA

Què sab una... per aquells boscos, per aquelles rieres... Un lladregot .. un llopot...

JOSEP-MARÍA, *rient*

¡Y are! Ja sabeu que ni llops ni lladregots hi volen rès ab mí. ¡Estaríem frescos!... Cà! és que m'he entretingut... Teniu, poseu aquet ramet en un gerro ab aigua. No, porteu un gerro ab aigua; ja li posaré jo mateix.

LAIA

¡Vaia un ram tan esquisit!... ¿Qu'és això, un pom de ravanisses qu'haurà aplegat pel camí?...

JOSEP-MARÍA

Calleu, calleu, santa cristianal Es un pom de violer blanc qu'els àngels hi canten. Olcreu això per vida vostra ¿hé quin perfum? Es capaç de retornar un mort!... (*Entretant la Laia ha portat un gerret y Josep-Maria hi posa cuidadosament el ram.*) M'el han donat allà dalt... al Mas Vila...

LAIA

Doncs are segui y sopi, ¡que deu portar unes dents més esmolades!...

JOSEP-MARÍA

Vos equivoqueu de mitj a mitj. Ja podeu desparar la taula.

LAIA, *alarmada*

Y això ¿qué no té gana?

JOSEP-MARÍA, *tot traientse els esperons*

¡Què tinc de tenir! si allà dalt m'han fet brenar, vulgues que no vulgues, y res... un brenar que, ja ho he dit,

em servirà de sopar. De fruita ha vingut llangonissa, de llangonissa truites, de truites pernil... y vaja, que s'ens ha fet nit.

LAIA

A ont ha sigut això?

JOSEP-MARÍA

Allà dalt, dòna, al... Mas Vila.

LAIA

Ditxòs Mas Vila. Al últim hi farà vida y mort en aquella masía.

JOSEP-MARÍA

Si són una gent tan obsequiosa; sembla que quan entro jo, en aquella casa hi entra el Messías. Mai m'en deixarien moure.

LAIA

¿Y com està la pubilla?

JOSEP-MARÍA, *ab forsa*

¡Bé, molt bé! ¡Si la vèyau! Sembla un pom de flors! Qui la veu are y l'haguès vista quatre mesos enderrera uo la coneixería.

LAIA

Doncs diga qu'està bona del tot.

JOSEP-MARÍA

¿No us ho dic? Un pom de flors.

LAIA

Doncs sent aixís, are ja hi haurà acabat la feina allà dalt, gracias a Déu.

JOSEP-MARIA

Oh... bé... no tant, no tant... Cal vigilar, cal... Després de tot, un té una gran satisfacció en contemplar la seva obra; una gran satisfacció, Vos no podeu comprendreho això, Laia!... (*Anant a olorar el ram.*) ¡Ah, quina fragancia! això retorna.

LAIA

Però ¿de veres no vol tastar res?... ¿una cuixeta de cunill de bosc? tant que li agrada a vostè el cunill de bosc.

JOSEP-MARÍA

¡No, Laia, no; es mala cosa al vespre! Y además si allà dalt he menjat un pernill! ¡allò és menjar pernill! ¿Y la truita? Desenganyeuvos, Laya, no'm menjem aquí baix d'ous tan frescos.

LAIA

Ai ai, si vostè tot justament els menja sempre del dia, de les gallines de casa.

JOSEP-MARÍA

Però ¡quina diferencia les gallines de casa ab les de la masía, que corren tot lo día en llibertat... que fins roden pel bosc!... Allò són, com qui diria, ous de faisà... Vaja, vaja, despareu la taula que... y a propòsit ¿què no han vingut encare aquells galifardeus?

LAIA, *desparant la taula*

Sí senyor; han vingut el notari y l'apotecari.

JOSEP-MARÍA, *reprenentla*

Ah, el senyor Arcís y el senyor Canut. ¿Què us costa d'anomenar las persones pel seu nom?

LAIA, *plegant les estovalles*

¡Què vol que li diga! és més curt... y després que de vegades els noms se m'en van de la memorial!

JOSEP-MARÍA

¿Y ont són are?

LAIA

S'han arriuat a la plassa per veure si'l veien venir, però ja han dit que tornaven desseguida. ¿Sent? ja tornen; aqu'ls té.

ESCENA VI

LAIA *al fons trastejant*; JOSEP-MARÍA *plantat al mitj de l'escena encenent un cigarro*; ARCÍS y CANUT *qu'entren rient maliciosament.*

ARCÍS, *a Canut*

¿Hè, què m'en diu d'aquella moreneta?...

CAMUT, a Arcís

¿La de la brusa vermella?

ARCÍS

No, l'altra, l'altra, la més baixeta, la del cosset blanc... (*Tus.*)

JOSEP-MARÍA, molt jovial

¡Hola, joventut daurada!

CANUT

Hola, toca-tardà ¿Per ont ha vingut que'ns surt tan de tras-cantò?

ARCÍS, repicantli l'esquena

Ah calavera, calavera! ¿Aquestas són horas de tornar a casa? Veiam, veiam si encare haurem de seguirlo els passos.

JOSEP-MARÍA, rient

¡Pxe! ¡qui sab, qui sab!

(*Els altre dos penjen els abrics al penja-robes.*)

CANUT

Y ¿ja ha sopat en tan poca estona?

JOSEP-MARÍA

Sí, senyors, ja he sopat però no ab tan poca estona, si no ab tota calma, sota un emparat... ab aquella fragancia de pí que'ns arrivava del bosc...

CANUT

¿Qu'ha estat de bateig o casament?

JOSEP-MARÍA

No cà, un brenar improvisat que, sense que jo m'en adonés, s'ha allargat fins a nit feta.

ARCÍS

¿Y ont és, ont és que li fan tan mals tractes?

JOSEP-MARÍA

Allà dalt... al Mas Vila...

ARCÍS

Ah sí, ja'ns en parlava la Laia.

CANUT

¿Y com està aquella pobra noia que tants messos hà que fa la viu-viu?

JOSEP-MARÍA, *ab vivesa*

¿Què vol dir la viu-viu?

CANUT

Deu estar feta un cataplasma, la pobreta.

JOSEP-MARÍA

¡Vostè està fet un cataplasma! Està feta un pom de flors, ¿ho sent? un pom de flors. (*Presentantli el gerro.*) Tingui, olori això per vida seva, y vegi sí las flors de per aquí baix fan aquesta olor de... de... què sé jo, una olor que sembla que s'en entra per las venes y porta a la sang un raig de primavera.

CANUT, *asseyantse ab pena*

¡Uil... De manera qu'aquesta nit ja'm sembla que podem dir «adeu tresillo.»

JOSEP-MARIA

Per què? ¿Que no ha vingut el senyor Deulofeu?

CANUT

¿Quí ell? ¿No sab que d'un quant temps ençà arriba sempre a les quaranta?

ARCÍS

Y això qu'abans era sempre el primer d'arrivar.

CANUT

Y ens renyaba si fèiam un minut tart.

JOSEP-MARÍA

Bé, com està fent obres a casa seva, tal vegada...

ARCÍS

¡Y a mi qu'em conta! ¿Que per ventura els mestres de cases treballen de vespre?

JOSEP-MARÍA

Però sempre surten destorbs... amoínos...

ARCÍS

Y ¡qui sab! potser s'ha cansat de fer el tresillo a quatre y busca variació en algún altre lloc fent el tuti...

CANUT

A dos.

JOSEP-MARÍA

¡Ah, malpensats, malpensats!... En fi, és ben amo de fer lo que li sembli, com nosaltres som ben amos de fer el solo.. a tres ¿no és això? Laia: porteu les cartes y els llobins

(Laia porta un joc de cartes y una bossa de llobins; ells tres s'acosten a la taula comensen a fer els marsòs y mentrestant Josep-Maria pega ensumada al ram.)

Ah, això retorna.

CANUT

Fem qui dòna. Vostè. *(Passa les cartes al senyor Arcís.)*

JOSEP-MARÍA

Jo tinc mà.

ARCÍS

Ja se sab, vostè és l'home de la sort. *(Dóna les cartes)*

JOSEP-MARÍA, *llensa les cartes*

Passo.

ARCIS, *idem*

Passo.

CANUT, *idem*

Passo.

ARCÍS, *mirant les cartes de Josep-Maria*

¿Com és possible? Veyam, veyam el seu joc... ¡Y are!... ¿Ab aquet joc passa?

CANUT

Oh y tal.

ARCÍS

Miri, miri; sis trumfos de manilla y as...

CANUT

Y dos bastos fermes...

ARCÍS

Y una copa ferma...

JOSEP-MARÍA, *confós*

Sí... ben mirat...

ARCÍS. *ab forsa*

Oh, mirisho com vulga. ¿Ont tenia el cap? Sí era un joc guanyat!

JOSEP-MARÍA

Sí... potser sí... devía estar distret.

CANUT

¡Vaia unes distraccions! Vostè dóna. (*Aplega les cartes y les hi dona.*)

ARCÍS

¿Què fa? miri que no m'ha donat més que tres cartes!

JOSEP-MARÍA

Dispensi... em creia que...

CANUT

¿Y are? miri que's descuida de donarse a vostè...

JOSEP-MARÍA

Ah sí, aquèstes em tocaven a mí...

CANUT

Ai, ai, ai!... ¿ont té'l cap avui, senyor doctor? Vostè té algú malalt qu'el preocupa molt.

ARCÍS

Hm! Mentres no siga alguna malalta!...

(*Riallada general.*)

ESCENA VII

Els mateixos y DEULOFEU, per la dreta. També vé abrigat però ab més coquetertía qu'ls altres. Du capa

DEULOFEU

¿Qui guanya, qui guanya?

ELS TRES, *aixecant el cap*

¡Aaaaaare! (*Picant de mans.*)

DEULOFEU, *molt satisfet*

Caramba, senyors ¡quina arribada! Sembla que m'esperaven ab candeletes!

JOSEP-MARÍA,

Y doncs, ¿què conta de bò, senyor Deulofeu? ¿Còm anem?

DEULOFEU

Bé, home, bé, trempat com sempre, per no dir més trempat que mai. Si no fos aquest petit reuma del genoll...

CANUT

Y jo |si no fossin aquets ronyons!

ARCÍS, *rient*

|Y jo, si no fos aquest catarro crònic!

JOSEP-MARÍA *rient*

Això sembla el banc den Si-no-fos, que tothom vé a retrèurehi les seves xacres!

LAIA

Ja se sab, caldera vella bony o forat.

JOSEP-MARÍA

Eil no n'hi hàn aquí de calderes velles; aquí tots som de la mateixa cullita, any més any menos.

CANUT

¡Si, y bony més bony menos, també!

JOSEP-MARÍA, *alsantse*

Poc a poc, poc a poc; parlin per vostès però no per mi que jo no hi formo en el banc den Si-no-fos. O sinó, reparin, vostè ja ha tret el gabàn, vostè la bufanda, vostè la capa; jo, en cambi, encare vaig vestit com al rigor del istiu, y tan sà, tan fort, tan àgil com si no duqués més que vint anys a sobre.

CANUT

Sí, vaji fent el valent!

JOSEP-MARÍA

No hi hà valent que hi valga, són vostès els que se acobardeixen. Si fa un temps que sembla qu'hem tornat a entrar a la primavera.

LAIA

Ai, senyor doctor, no s'en fii. Es l'estiuet de Sant Martí; la darrera rialleta del any; una rialla parenta de la mort, Potser d'aquí a vintiquatre hores ¡catacluc! ja tindrem l'hivern a sobre.

ARCÍS

Y bé, y bé, senyor Deulofeu, ¿què són aquestes tardades?

CANUT

Y alguna qu'altra campana?

JOSEP-MARÍA

Vostè qu'era l'exactitut en persona.

CANUT

Això no és natural, no és natural...

ARCÍS

Aquí hi hà gat amagat...!

DEULOFEU, *ab cert embràs*

Doncs bé, senyors, com també si no fos avui fóra demà que ho sabrien... més m'estimo que ho sapiguen per boca meva que no pas per les cent trompetes del veïnat.

JOSEP-MARÍA, *intrigat*

Hola, hola...

CANUT

Parli, parli...

ARCÍS

¿No ho deia jo, que hi havia gat amagat?

DEULOFEU, *solemnia*

Doncs, sí, senyors. Em caso.

(*Aquestes paraules cauën com una bomba. Tots s'alsen.*)

JOSEP-MARÍA, *moll ràpit*

¿Què diu are?

CANUT

¿Còm ha dit?

ARCÍS

Tórniu, a dir que no ho he entès bé.

DEULOFEU, *mès solemnia*

He dit que'm ca-so.

(*Refets de la sorpresa els altres tres esclafeixen a riure.*)

CANUT, *partintse de riure*

¡Y ho diu serio!

DEULOFEU

¡Y tan seriol!

JOSEP-MARÍA

Francament, m'ha caigut com una bomba.

ARCÍS

A mí m'ha fet ¡ziul com si'm clavessin una bofetada.

DEULOFEU, *picat*

No sé perque; no veig qu'en la resolució qu'acabo de pendre hi hagi res de tan sorprenent y molt menos de tan risible.

ARCÍS, *a Josep-Maria*

¿Que no'l sent? Encare ens befa, ¡ens insulta!

CANUT

¡Es un desertor!

ARCÍS

Un apòstatal! Vé a deshonrar la santa tradició de aquest cenacle d'homes forts, d'homes lliures, d'homes independents!... (*Tús.*)

DEULOFEU

Tot això són paraules; y una cosa són paraules... y una altra cosa és la realitat. Y déixinse de bromes; si no és a la curta és a la llarga que la realitat s'imposa. Hi hà un'hora en la vida en qué un home obra els ulls com si li caigués una vena y veu les coses tal com han de veures.

ARCÍS, *burleta*

¿Y què ha vist, què ha vist, vostè?

DEULOFEU, *ab convicció*

He vist qu'en aquet món un home sol és molt poca cosa...

CANUT

Molt ha trigat a adonarsen.

DEULOFEU, *ab més furia*

... Un zero a l'esquerra.

ARCÍS, *ab exaltació còmica*

¿Que no'l sent, senyor doctor? Surti, surti a la nostra

defensa, vostè que té més labia y més ciencia que no saltres.

JOSEP-MARÍA, *molt pausat*

Calma, calma; de primer hem de saber qui és ella.

ARCÍS, *cridant*

¡Això, això! Vinga el nom de la víctima.

DEULOFEU

No hi hà cap inconvenient. Es la filla del jutge de pau.

ARCÍS

¡Tira peixet! Bé se l'ha anada a triar prou tendre.

DEULOFEU

No tan tendre. Té'ls seus trenta anys ben complerts...

CANUT, *còmicament grave*

Trenta y trenta són xeixanta. ¿Xeixanta? Just, vostè li dobla el capital... (*Riuen tots dos.*) Ei, ens referim al capital d'anys.

ARCÍS

Ah, sí, no més al capital que té per llibre de caixa el calendari.

JOSEP-MARÍA

Deixis de calendari; entre un home de cent anys ple de salut y un jove de vint anys tuberculós, el calendari podrà dir lo que vulga, però el més jove no és pas el qu'ell diga.

DEULOFEU

¡Molt bé, senyor Josep-María! vostè ha parlat com un sabi.

ARCÍS, *insidiós*

¿Em permet una pregunta?

DEULOFEU

Ni que siguin dugues.

ARCÍS

¿Ja s'ha enterat bé, abans, de si la seva futura té algun cosinet?

DEULOFEU, *parat*

¿Què vol dir?

ARCÍS

Sí, un d'aquells cosinets... complascents...

CANUT

Que mai falten...

ARCÍS

Qu'ajuden al marit a portar la creu del matrimoni... (*Riuen els dos.*)DEULOFEU, *molt sec, alsantse*Senyors meus: aquestes bromes d'un gust que... no vui calificar, si poden semblar gracioses en boca d'estudiantets, em semblen indignes de persones... a qui jo creia honorables. Servidor de vostès. (*Es gira en ro-dó y surt per la dreta. Els altres personatges queden un moment com atontats.*)

ESCENA VIII

JOSEP-MARÍA *criant per deturarlo*¡Senyor Deulofeu! Senyor Deulofeu... Bah! (*S'arron-sa d'espatlles.*)

CANUT

Sí que, fillets, s'ho ha pres a la valenta.

ARCÍS

¿Veú? Encare no és marit y ja és ridícul. ¡Oh, el ma-trimoni, el matrimoni!

JOSEP-MARÍA

Es que també, senyors, parlant ab franquesa, vos-tès... han abusat de la intimitat.

CANUT

Sí, y vostè pot ben enrahonar, qu'ens ha abandonat al mitj de la brega, vostè, el paladí de la santa inde-pendencia del home! l'anticrist del matrimoni!...

ARCÍS

¡Oh, si ab un xic més encara surt a la seva defensa!

CANUT

¿Per que no li plantava un d'aquells sermons que vos-

tè sab fer, que són capaços de girar d'espatlles a la mateixa epístola de Sant Pau.

ARCÍS

¡Y aquella màxima de Schopenhauer que vostè sol citarnos en les grans ocasions? ¿Per què no la ha treta avui? ¿Còm fa aquella màxima?...

JOSEP-MARÍA

Parlem a pams, senyors; jo puc haver citat textos... opinions agenes. . sense qu'això volguès dir que jo me les fès meves en absolut.

ARCÍS -

Senyor doctor, senyor doctor... vostè claudica.

CANUT

¡Vostè prevarica!

JOSEP-MARÍA, *ab fermesa*

Ni prevarico, ni cludico. Lo que sostinc és que vostès, avesats a la vida de solterots, vida buida, estèril, sense afeccions, no comprenen que hi hàn coses sagrades que mereixen respecte. No'ns hem casat, no hem constituït familia, no hem fundat una casa, y ¿què som are? uns cossos sense ànima, ¿Què són les nostres cases? unes llars ont mai hi ha hagut caliu, uns altars ont mai s'ha celebrat; quatre parets fredes ont vegetem sense estimar ni ser estimats, ont passem com uns dispesers a qui se serveix per ofici, com se servirà a uns altres que demà hi vinguen, sense recordarse dels qui han passat abans. (*Pausa.*)

CANUT, *atònit*

Senyor Josep-María... Confesso que no m'esperava aquesta de vostè.

ARCÍS, *s'alsa*

Però... ¿és vostè qui parla? ¿és ben bé vostè? Veiam dèixim miràrmel bé, perque em sembla que no és vostè sinó un altre el qui enrahona.

JOSEP-MARÍA, *ab intenció*

Potser sí qu'és un altre.

ARCÍS

Però ¿y aquella gran màxima de Schopenhauer que ens ha retret mil vegades?

JOSEP-MARÍA, *girantli l'esquena*
No sé de què'm parla.

ARCÍS

Ab permís de vostè (*Va a la llibreria y l'obra.*) Schopenhauer .. Schopenhauer... ¿ont éts Schopenhauer?... ah, ja't tinc. (*Porta un llibre que presenta a Josep-Maria.*) ¿Vol ferme el favor de buscar aquella màxima per refrescar-me la memoria?

JOSEP-MARÍA, *molt marcat*

Aquella màxima de què vostè parla necessita un comentari... y el comentari... és aquè (*Li pren el llibre, es dirigeix cap a la llar y tira el llibre al foc. Es deixa caure al escó.*)

LAIA, *acostantseli, baix*

¿Que no's troba bé, senyor Josep-Maria?

JOSEP-MARÍA

Sí, deixeume estar.

CANUT, *apart a Arcís*

Això vol dir qu'és hora d'anar a retiro.

ARCÍS

En efecte, demà serà un altre día. Santa nit.

CANUT

Santa nit.

LAIA

Ja vinc a tancarlos la porta.

CANUT, *baix a Arcís*

¡Quan jo li dic qu'el senyor doctor té un malalt qu'el preocupa molt!...

ARCÍS, *baix a Canut*

Quan jo li dic que potser el malalt no siga una malalta... (*Surten per la dreta seguits de Laia.*)

ESCENA IX

JOSEP-MARÍA y LAIA

JOSEP-MARÍA

mirant cap a la porta per ont han desaparegut

¡Egoistes, més que egoistes! ¡cors de surol! ¡Sers inútils! Palets de riera qu'hauràn rodolat per aquet món sense criar molsal... ¡Quín fàstic!... *(Entra la Laia. Josep-Maria s'alsa de cop y crida dirigintse a la Laia.)* Angelè... dic, Laia. Escolteu, Laia.

LAIA

¿Què mana, senyor?

JOSEP-MARIA

Poseuvos la mà al pit. ¿No és veritat que fa bé el senyor Deulofeu?

LAIA, *no comprenent*

¿El què fa bé?

JOSEP-MARÍA

De casarse.

LAIA

¿Què vol que li diga jo, pobra de mí.

JOSEP-MARÍA

No, no, respongueu ab tota franquesa. ¿No és veritat que fa bé?

LAIA, *evasiva*

Si vosté ho trobal...

JOSEP-MARIA

No, si jo no trobo ni deixo de trobar. Jo us ho pregunto a vós que sóu una dòna d'experiencia.

LAIA

Doncs jo, si tinc de parlarli ab el cor... trobo qu'un vell que vol fer coses de jove... mereix que li fassin la babarota.

JOSEP-MARÍA

Bò, també hi trobeu què dir? També us heu deixat

influir per lo qu'han dit aquells plagues del senyor Arcís y el senyor Canut?...

LAIA

Ai, senyor! ni menos m'els he escoltat. Es clar que trobo que tots els homes hauríen de casarse,—perque, vaja, un home sol en aquest món sempre va com mitj perdut,—però té de casarse jove; llavors pot fer ditxo sa a una dòna, pujar la mainadeta que Déu li enví, veures els fills grans y hèure-sen goig a la vellesa. Però qu'un vell arrocinat...

JOSEP MARÍA

¿Què vol dir vell arrocinat?

LAIA

Vaja sí, un home de l'edat del senyor Deulofeu...

JOSEP-MARÍA

Es qu'el senyor Deulofeu no és vell, és de la meva edat, si fa o no fa.

LAIA

¡Y fugil ¡quina diferencia ab vostè!

JOSEP-MARÍA, *ab satisfacció*

¡Ah!...

LAIA

Vostè no té cap xacra, és fort, és àgil, rès l'espanta; però ell... quan no té un síis té un as; y això de què quan un home es veu a les trampes es recordi de pendre muller com qui pren una infermera porque li fassi fregues y li escalfi el llit... vaja, què vol que li digui, això no té perdó de Déu. ¿Per què no's casava quan era temps?

JOSEP-MARÍA

Sempre és temps per fer bé.

LAIA

Això no és fer bé; això és fer una infeliç, si troba una bona dòna... o bé, si no és bona, és ferse infeliç ell, com tants cassos s'en veuen... Y val més que'm fassi un nus a la llengua per no dir coses que tots sabem y que no voldria que Nostre Senyor em tingués en retret. (*Va cap al fons y torna ab un llumet d'oli, encès.*)

JOSEP-MARÍA, *rient*

No tant, Laia, no tant; de tot hi ha en aquet món... Hi hèn homes y homes... com hi hèn dònnes... y dònnes... Aixís, teniu, per exemple—poso per càs:—suposem que jo—és una suposició—vos digués un día: «Laia, vós aneu ja massa escarrassada, y el pes de la casa comença a ser massa feixuc per les vostres espatlles; ja és hora de qué descansau... y de qué us porti a casa una dòna que us tregui aquet pes de sobre.» ¿Veiam, què diríeu?

LAIA

Ah... si fos una dòna d'una edat corresponent, entenimentada, una viuda, anem a dir, que sapigués què cosa és cuidar un marit y portar una casa...

JOSEP-MARÍA, *ab vivesa*

Rès d'això, rès d'això! Una dòna a la flor de l'edat, forta com jo,—un pom de flors que duguéis l'alegria a casa, que hi fés entrar un raig de primavera, que hi portés aquelles rialles que fa tants anys que no s'hi han sentides... Veiam, ¿què respondríau?

LAIA, *ab apiom*

Com que ja sé que vostè no m'ho dirà.

JOSEP-MARÍA

Ai, ai, ¿y això per què?

LAIA

Perque vostè és una persona que té'l seny complert.

JOSEP-MARÍA

Però bé, suposem que us ho digués, ¿què diríeu vós?

LAIA

Ah, llavores .. diria... que no té'l seny complert. (*Josep-Maria esclafeix una riallada.*) Es massa reumàtica aquesta casa per ficarhi una dòna jova.

JOSEP-MARÍA, *esclafint a riure més fort*

Vaja, aneu a dormir, Laia; aneu, qu'els ulls vos fan pampellugues.

LAIA

Si, valdrà més, perque tot això és gastar paraules

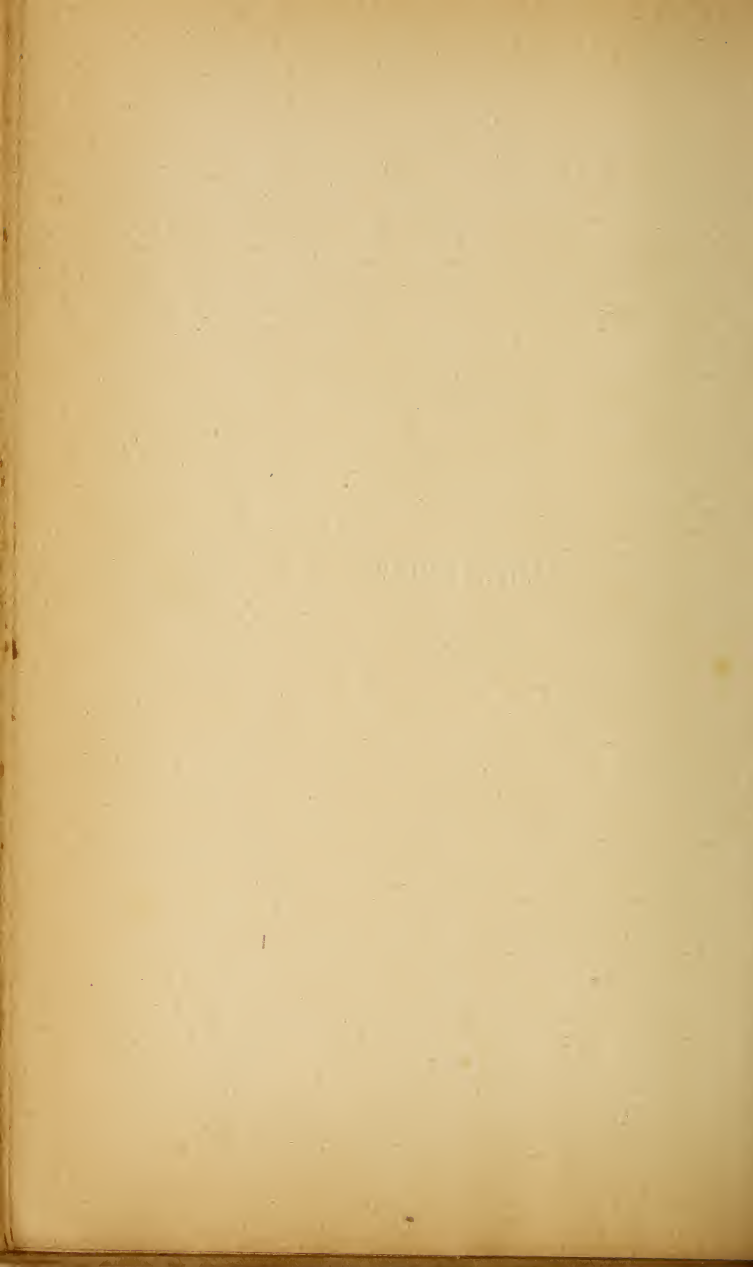
en và. Ab el séu permís, senyor doctor: santa nit tinga. (*Desapareix per l'esquerra.*)

JOSEP-MARÍA *sol, després de mirarla desaparèixer*

Les cases reumàtiques se sanejen fent que hi penetri'l sol. (*Fregantse les mans ab energia.*) ¡Ja és hora de que penetri en aquesta casa!

FI DEL ACTE SEGÓN

ACTE TERCER

DECORACIO

El porxo de la masía, Al fons paret de tanca; al bell mitj gran portalada ab teuladeta, per ont se veuen montanyes cubertes de pineda. A dreta l'entrada a la casa; portal ab grans doveles, finestres gòtiques y rellotge de sol. Al costat de la porta pedriç y taula de pedra en primer terme. A esquerra el corral, l'estable, la cort, etc. Arrambats a les parets soques d'arbres, arades, eines de pagès y demés andròmines que's van agombolant y eternisant en els porxos de les masíes.

Roden per l'escena galls y gallines, oques y gossos. Aletejen per l'aire vols de coloms.

Són les deu del matí d'un dia de tardor, lluminós, esplèndid.

ESCENA PRIMERA

*El PETRUS, surtint del corral, atravessa l'escena seguit del
BAILET que porta un xai a bras.*

BAILET

Adeu, rutxquet, que van a ferte els comptes!

PETRUS

Sí, esplicali bé, perquè's despediexi de la familia y
fassi testament.

BAILET

Qu'en teniu poques d'entranyes!

PETRUS

Pots ben enrahonar, tu, qu'ets un esparver per follar
nius y esguerrar críes!

BAILET

Però jo no mato els petits!

PETRUS

Perque no hi hà prou tall. ¡Alça, passa! (*Li dona un
clatellot y entren a la casa.*)

ESCENA II

*MARIÀNGELA, pel fons acompanyada de la CRIADA
PRIMERA que porta un cistellet de verdura*

MARIÀNGELA, *atrafegada*

¡No sé pas a quina hora dinarem avuil Deixa estar
això; pòsaho aquí que ja m'en encarrego jo. (*La min-
yona posa'l cistell demunt de la taula.*) Mira, tu, men-
trestant, pújaten ab un salt a la porxada y tría un pa-
rell de dotzenes de pomes de les més madures; y vejes
que no n'hi haji cap de corcada. (*La minyo. a's disposa
a surtir per l'esquerra.*) Ah, y mira el canyís de les pe-

res d'hivern. Si veus que n'hi hà alguna qu'estiga a punt, bàixala també. Y no't torbis, sents? (*La criada s'en va per l'esquerra, la Mariàngela entra ab el ¡estell per la dreta.*)

ESCENA III

ANGELETA, *abocantse a una finestra*

¡Bailet!... ¡Bailet!., Jo no sé ont se fica aquet xicot; avui, que no s'el troba en lloc. (*Desapareix de la finestra, se la sent cantar per dintre y surt per la porta tot cantant. Posa sobre la taula un gerro que du a la mà y s'en va corrent cap a la porta del fons tot cridant*) ¡Bailet!

BAILET, *surint de la casa*

¿Qu'em cridava, pubilla?

ANGELETA, *rient*

¿Ont te fiques, que fa un'hora qu'et crido y no'm res-pons? ¿Què va que ja eres a ferne alguna de les teves?

BAILET

¡En bona fè que no! Era a l'exida de la cuina qu'ajudava al Petrus a...

ANGELETA

Doncs, mira, bon minyó, corre a baix al hort y pújem totes les flors que trobis.

BAILET

No n'hi hà pas ni una per remei.

ANGELETA

¡Què vindràs a explicarme!

BAILET

¡En bona refè que no! ¿No veieu que les darreres plüjes van malmetre les poques que quedaven?

ANGELETA

¿N'estàs ben segur?... ¿Y els violers blancs?

BAILET

Ni una.

ANGELETA

¿Vols-thi jugar que si m'en hi baixo jo en trobo per vendre?

BAILET

Posta que no; ¿Florit? no hi hà res més que la passionera del recó de la font.

ANGELETA

M'hi arribo en un salt y si'n trobo t'estiro les orelles.
(*S'en va corrent y cantant pel fons.*)

BAILET, *seguintla saltant*

¡Posta que no, pubilla! posto que no, fora la passio-
nera! (*Desapareix pel fons darrera d'ella.*)

ESCENA IV

Al mateix temps entra pel fons la CRIADA SEGONA portant en una mà un parell de capons plomats y espolsantse ab l'altra les plomes que du a sobre.

CRIADA (*al Bailet ab qui's topa.*)

Ten compte, tabalot. Ab un xic més em fa caure aquest esperitat.

MARIÀNGELA, *que compareix a la porta de la casa*

¿De què te les heus?

CRIADA

No rès. Aquí'ls tenui; son els dos capons més gros-
sos que quedaven. ¡Ja són pessa, ja!... Y que fan un
pes! Sospeseu això, per vida vostra.

MARIÀNGELA

Per sospesarestic. Afanyat, que ja'm pensava que
havía de venir a trèuretels de les mans! Necessites tu
més temps per plomar un cap d'aviram qu'un campa-
nar per posar arrels. Corre, pòrteles a la cuina. (*La
criada entra a la casa. Cridantli desde la porta*) Ah, y
vigileume bé les prunes que tinc al foc; sobre tot que
no s'em cremi la confitura. Quan cregueu qu'estiga a
punt, aviseume. (*Torna al prosceni y s'arrima a la taula,
afadigada.*) Ja ho dic, jo, que no sé pas a quina hora

dinàrem! No sé si és qu'una està tan aqueferada y voldria que tot se fés volant però en dies aixís sembla que tothom ronceji.

ESCENA V

MARIÀNGELA y PETRUS *que surt de la casa tot abaixantse les mànegues de la camisa que duia arremengades.*

PETRUS

Ja estem, mestressa. Allà'l teniu de cos present.

MARIÀNGELA

¿Escorxat y net?

PETRUS

Escorxat y net. Dóna un bò de veure, qu'un s'el menjaría de cru en cru.

MARIÀNGELA

Escolta, Petrus. ¿Sabs qu'hauríes de fer are, bon minyó, perque jo tinc les cames trencades...

PETRUS

Manar y fora.

MARIÀNGELA

Doncs, mira, abans ells no baixin de dalt...

PETRUS

¿Encare dura? ¡ni que fessin una llei per salvar l'Espanya!

MARIÀNGELA

Y lo que durarà! D'això em refio. Doncs, mentrestant, tu, bàixaten al celler, y ¿sabs el recó de mà dreta... *(En aquest moment arriba pel fons el Senyor Josep-Maria tarallejant, montat en la Rojeta y ab un gran paraiques vermell obert.*

ESCENA VI

MARIÀNGELA, PETRUS y JOSEP-MARÍA

JOSEP-MARÍA

(*Tanca el paraiugues y salta de l'haca. Mentres la ferma per la brida a l'anella que se suposa al costat de la porta, de part de fora, crida ab to jovia!*.) ¡Bon día, Mariàngela, ab la companyia!

MARIÀNGELA

¡Ai, el senyor Josep-María! Algún sant li ha tocat el cor, de pujarnos a veure aquet matí!

JOSEP-MARÍA, rient

No sé si m'haurà tocat el cor a mi o a la Rojeta, perquè jo crec qu'ella ha vingut d'esma y m'ha dut aquí sense demanarme permís.

MARIÀNGELA

Doncs cregui, que la bestiola ha fet santament, com si hagués endevinat el gust qu'ens donaria.

JOSEP-MARÍA, baixant al prosceni

Massa honor, Mariàngela, però se us estima.—Hola, Petrus, ¿encare ets per aquí? Jo ja't feia casat... y pare de familia. (*Riu.*)

PETRUS, rient

Ui, que va cremat, senyor doctor! ¡No vagi tant depressa, que ja hi arribarem, si Déu no mana lo contrari!

JOSEP-MARÍA

Home, com veig que quan a un home li agafa la casera els minuts se li fan sigles...

PETRUS

Doncs, perquè ho sàpiga, diumenge passat ja van tirarnos trona avall; y, si Déu vol y el cel no'ns cau a sobre, per la Puríssima... (*Fa senyal de beneir.*)

JOSEP-MARÍA, repicantli l'esquena

Bé, Petrus, bé; m'en alegro, y de tot cor t'en dono

l'enhorabona. Crec qu'has tingut una bona pensada

PETRUS

Encare que s'en riga.

JOSEP-MARÍA, *molt seriós*

No m'en ric, home; ¿per què vols que m'en riga?

PETRUS

Com a vostè això del casori li ha fet sempre tanta basarda.

JOSEP MARÍA

¿Que t'empatolles? ¿No'l sentiú, Mariàngela? Les coses mal fetes em fan por, però lo que's fa com y quan deu ferse. . El casarse és una cosa molt sèria, molt sèria, que deu reflexionarse molt; un cop de cap aviat és fet. Y quan un veu qu'els joves s'hi llencen de boig... com si no's tractés més que de saltar un toll d'aigua... Sent aixís, que, ben mirat... vaja, el casarse no hauría de ser cosa de joves ¿No és aixís, Mariàngela?

MARIÀNGELA

¡Ja té rahó, ja! Ai, si tothom pensés com vostè, poc se veurien les coses que's veuen.

PETRUS

Oi, qu'és ben cert.

JOSEP-MARIA

Però que quan un home arriba a la edat de la reflexió,—com tu, per exemple,—que ja coneix el món y sab que cosa és la vida, es busqui parella y fassi casa... ¡si és la cosa més naturall!

PETRUS

¿Veu? això és parlar com un set-ciencies! ¡Quina llàstima que vostè,—perque vostè sí qu'hauría pogut fer felíç a una dóna!...

JOSEP-MARÍA, *somrient ab certa vanitat*

¿Vols dir?

MARIÀNGELA

Y té moltíssima de rahó.

PETRUS

¡Quina llàstima, dic, que vostè, quan encare hi era a temps...

JOSEP-MARÍA, *somrient maliciosament*

¿Què vols dir que ja he fet tart? ..

ESCENA VII

Els mateixos y CRIADA PRIMERA, ab una faldada de pomes

CRIADA

Aquí teniu les pomes; és lo millor que hi hà. Are, com a peres... no n'hi hà cap qu'estiga a punt; totes verdejen.

JOSEP-MARÍA *prenent una poma y ensumantla ab delicia*

¡Oh, la poma, la poma! ¡No hi ha rès com la poma!

PETRUS, *rient*

Però ella va perdre als nostres primers pares.

JOSEP-MARÍA, *rient també*

Com també perdrà el darrer de nostres rebesnets. Bé ¿y... l'Angeleta? ¿com està? ¿ont és que no se la veu?

MARIÀNGELA

¡Veji ont tinc el cap que ni m'en recordava! (*A la criada.*) Vés, porta aquestes pomes a dintre y digues a la noia que vingal Jo no sé ont se fica aquesta xicota!

CRIADA, *tot entrant a la casa*

Desde la porxada l'he vista que baixava a l'hort ab el Bailet.

MARIÀNGELA

Mare de Déu de xicota. No se la pot tenir ni pel cap ni pels peus avui; sembla que li hagin donat argent-viu.—Mira, Petrus, baixa al hort ab un salt y dígalí que puji, que hi hà el senyor Josep-María. (*Petrus s'en va pel fons.*) ¡Que contenta's posarà quan sàpiga que vostè és aquil (*Somrient ab misteri.*) Es que... és que li té de dir una cosa.

JOSEP-MARÍA, *sorprès y emocionat*

¿A mi?

MARIÀNGELA, *ab molta intenció*

A vostè, a vostè.

JOSEP-MARÍA

Doncs, mireu quina casualitat, jo també en tinc una altra per dirli.

MARIÀNGELA

¿An ella?

JOSEP-MARÍA, *somrient*

An ella, an ella... (*Posantse seriós.*) Y a vós també, Mariàngela; a vós també tinc de parlarvos, y al Ambròs ¿Ont és l'Ambròs?

CRIADA SEGONA, *desde la porta*

La confitura està a punt de carmel-lo.

MARIÀNGELA, *de cop, alarmada*

Doncs, corre, que no s'em cremi; treula del foc y... però, no, més val que m'hi arrivi jo mateixa. Perdónim un moment, senyor Josep-María, però una mestressa de casa té de tenir l'ull per tot arreu. Torno desseguida, desseguida, el temps d'un crec-en-un-Déu.

JOSEP-MARÍA

Feu, feu, sense compliments; ja'ns vagarà

MARIÀNGELA

Torno desseguida.

(*S'en entra corrents per la dreta. Josep-María al veures sol exhala un gran sospir y després d'extendre a dreta y esquerra una mirada extàtica, exclama.*)

ESCENA VIII

JOSEP-MARÍA *ab beatitu!*

¡Quin dia més esplendit! ¡Qu'hermós és tot!... Tot és alegria: alegria en el cel, en la terra, en la llum, en l'aire —en el cant dels aucells, en la veu de les persones, en el color de les coses... ¡Com se coneix que's prepara un gran aconteixement! . Diguin lo que vulguin, la naturalesa hi pren part en les nostres ale-

gríes com en les nostres miseries... Avui és un dia d'aquells en que un voldria trobar gent dolenta per tenir el goig de perdonar... però no's troba més que cors oberts y caras rialleres; tots els homes semblen sants, totes les dones, àngels... Avui no parlen més que d'amor totes les coses!...

ESCENA IX

L'ANGELETA *pel fons ab una faldada de passionera florida* y JOSEP-MARIA

ANGELETA, *ab un crit*

¡Senyor Josep-Maria!

JOSEP-MARIA, *igualmente*

¡Angeleta!

(Corren l'un dret al altre y's donen les mans—no la mà, les mans—ab gran efusió. Les flors cauen a terra. Després de una estona de contemplarse radiants de satisfacció.)

ANGELETA, *radiosa*

¡Ai, Senyor Josep-Maria! ¡Estic més contenta!

JOSEP-MARIA, *molt emocionat*

Jo també ho estic.

ANGELETA

¿Creurà que ni sé lo que'm passa?

JOSEP-MARIA

Tampoc sé jo lo que'm passa a mí... y, mira, ni vui saberho. Sé qu'estic content, veig qu'ho estàs tú, que ho està tot... y no vui saber res més. *(Es deixen les mans)*

ANGELETA, *confidencial*

Li tinc de dir una cosa.

JOSEP-MARIA

Jo també t'en tinc de dir una altra.

ANGELETA

Doncs comensi.

JOSEP-MARÍA

No, això no, de cap manera, has d'esser tu, ja que has sigut la primera de parlar.

ANGELETA

Ah, no senyor, no; a vostè li toca de dret.

JOSEP-MARÍA

Déixat de drets! Devant d'uns ulls com els teus, de uns llavis com els teus, d'una gracia tan soberana com la teva... tothom pert el drets, aquí y fora d'aquí!

ANGELETA

Doncs jo penso que devant d'un home tan bò com vostè, tan sabi com vostè...

JOSEP-MARÍA

Calla, calla, aduadora. .

ANGELETA

Tan ben volgut com vostè...

JOSEP-MARÍA

Veiam, digues, digues... vés dihent.

ANGELETA

Es que sí, que a vostè tothom l'estima.

JOSEP-MARÍA

¿Tothom... tothom?...

ANGELETA

¡Bah! ¿qui ho dubta? si vostè és la providencia dels pobres, dels malalts...

JOSEP-MARÍA

Bah, bah, bah; dèixat de malalts, no's tracta de malalts are. ¿Veus, Angeleta? mira aquet cel tan blau, aquet sol tan rialler ¿no és veritat qu'avui tot el món sembla renèixer a una nova vida plena de salut, de joventut, de... d'a .. (Com espantat de lo que anava a dir.) Veiam, digues, digues ¿qu'ss allò que tenies per dirme?

ANGELETA, *ab salamertía*

¿Y què és allò que tenia per dirme vostè?

JOSEP-MARÍA

En bona regla de galanteria les dames passen sem-

pre devant; per lo tant no'm fassis faltar a la regla.

ANGELETA, *rient*

¡Vaia una dama!

JOSEP-MARÍA, *rient també*

Ja entenc! Are a mi'm toca afegir ¡vaia un galà! ¿no és això? (*Riuen tots dos.*) Parla, parla, Angeleta, soc tot orelles. (*Pausa. Angeleta abaixa els ulls*)

ANGELETA, *de sobte*

¿No s'ho imagina?

JOSEPMARÍA, *fent l'ignocent*

Jo... Pobre de mi ¡què vols que m'imaginis! ¿que't penses que tinc la teva picardia?...

ANGELETA

Veiam si ho endavina.

JOSEP-MARÍA

¡No, filla, no! En ma vida n'he trobada cap d'endevinalla...

ANGELETA

Veyam... pensi bé... Es una cosa molt grossa... molt grossa... y no obstant és una cosa tan natural qu'el més negat hi pot caure desseguida. .

JOSEP-MARÍA

Es... és... Veiam, apunta no més una paraula.

ANGELETA

Ca, el vui fer bojejar una mica.

JOSEP-MARÍA, *ab intenció*

¿Encara no m'has fet bojejar prou?... ¿Encare vols ferme bojejar més?

ANGELETA, *adonantse del brassat de flors qu'ha quedat a terra*

Ai tonta de mi, ja ni'm recordava d'aquestes pobres flors... (*Va a collir-les; Josep-Maria se li avensa y les hi dona.*) A veure: pensi y rumi mentres jo arreglo el ram de la taula.

*Mentres l'Angeleta va ficant en el gerro branques de passio-
nera, Josep-Maria s'asseu en el cantell de la taula, ab aire*

jovenil, tot brandant una cama, y contemplant a la noia ab delictació.)

JOSEP-MARÍA

!Quines flors més hermoses!

ANGELETA

¡Oh, y tant! No n'hi hân d'altres, are com are.

JOSEP-MARÍA

Y... ¿quines flors són?

ANGELETA

Ai ai, flors de passionera... Miri (*Mostrantnhi una.*)
¿veu? això és la flor de la passió.

JOSEP-MARÍA, *embudalit*

¿De la passió?

ANGELETA

Sí.

JOSEP-MARÍA

¡Quina flor més simbòlica!

ANGELETA

Tingui... això són els apòstols (*Arrenca un pètal y s'el menja.*)

JOSEP-MARÍA

¿Y t'el menjes?

ANGELETA

¡Oh, si és molt dolça la flor de la passió! ¿No n'ha tastat mai?

JOSEP-MARÍA

No, mai en ma vida...

ANGELETA

Doncs tasti, ja veurà qu'és dolça. (*N'hi dona un pètal.*)

JOSEP-MARÍA, *ab delicia*

En efecte... ¡sí qu'és dolça! mai ho hauria sospitat!

ANGELETA

Això ¿veu? és la corona d'espines...

JOSEP-MARÍA

Ah... ¿també té espines?

ANGELETA

Vaia! però encare son més dolces, tasti. (*En menja un pessic y n'hi dona un altre.*)

JOSEP-MARÍA

¡Quina dolçor més exquisida!

ANGELETA

Això són les llagues...

JOSEP-MARÍA

¿Y també són dolces?...

ANGELETA

De més en més dolces. Tingui.—Això són els claus...

JOSEP-MARÍA

¡Quin gust de mell... però d'una mel... especial... una mel desconeguda.

ANGELETA

Y això és el pilar... el pilar ont van lligar a Nostre Senyor... per nostres culpes y pecats.

JOSEP-MARÍA

¿Sabs qu'és molt bonic tot això.. y sobre tot contat per tu?...—¿Y pensar que jo no'n sabia una paraula!

ANGELETA

Es clar, porque lo que vostè sab són coses sabies; mentres que tot això que jo li conto no són més que criaturades.

JOSEP-MARÍA

Mira, Angeleta: val més això que sabs tu, y qu'en dius criaturades, que tot lo que jo he après en els llibres! Y... ¿vols qu'et parli ab tota franquesa, ab tot el cor? Doncs el millor llibre, el llibre més hermós, més ple de ciencia humana y divina qu' he fullejat en ma vida... ets tú! (*Angelata esclafeix una gran riallada*) Oh, no riguis, no riguis.

ANGELETA

Vaja, mai hauria dit que una persona tan sèria com vostè, sapigués fer semblants bromes... com un jove.

JOSEP-MARÍA, *quadrantse*

Es que no són bromes, Angeleta. Es que ja he començat per dirte que parlava ab tot el cor, y si no vols créurem, si vols que hi parli més ab el cor, aixís, «com un jove,» que dius tu—perque el cor sempre ho és de jove... (*Transició y agafantli les mans ab passió*) però abans m'has de prometre no riure ¿sents? estàs molt hermosa quan rius divinament hermosa, però are, per Déu, et suplico que no riguis, que m'escoltis ben sèria —¿m'ho promets?

ANGELETA, *posantse sèria, dominada pel to de sinceritat ab que parla Josep-Maria*

Li prometo.

JOSEP-MARÍA

Doncs, bé, Angeleta...

ESCENA X

Dits y MARIÀNGELA surtint de la casa

MARIÀNGELA

¡Ai, gracies a Déu que l'ha trobada! (*Josep-Maria deixa anar les mans de l'Angeleta y queda confós y pantejant.*) Que no's troba bé, senyor Josep-Maria?

JOSEP-MARÍA, *sobreposantse*

Molt bé, Mariàngela... molt bé...

MARIÀNGELA

¿Ja li deu haver dit la noia?

JOSEP-MARÍA

No m'ha dit rès.

MARIÀNGELA

¿Y doncs, què penses? ¡si el senyor Josep-Maria havia de ser el primer de saberho!...

JOSEP-MARÍA, *probant de somriure*

M'ha volgut fer bojejar una estona...

ANGELETA, *tornantse vermella*

De veres, ni he sabut per ont començar; jem fa una mena de cosa el dirho!...

MARIÀNGELA

No'n fassi cas, senyor doctor, és la mateixa alegríia. Totes les noies són iguales, quan arriba aquet cas. ¿Que no han baixat encare?

ANGELETA

No'ls he vistos. (*Continua arreglant el ram.*)

MARIÀNGELA

Bé, ja ho veig, tenen tantes coses per enraonar; ja sabs qu'el Pau Riera és tan tocat y posat que no li agrada dir les coses a mitjes ni deixar rès enlaire; sobre tot quan se tracta d'interessos. Ja'l coneix vostè al Pau Riera.

JOSEP-MARÍA, *distret*

¿El... Pau Riera?

MARIÀNGELA

Si... de Sant Pons.

JOSEP-MARÍA

Ah, ja...

MARIÀNGELA

Are és a dalt ab el seu fill... ja'l deu conèixer també el seu fill...

JOSEP-MARÍA, *indiferent*

No, no'l tinc present.

MARIÀNGELA

¡Un galàn minyó! (*Mirant cap a dins.*) Are baixen!
¡Vaja, bé ha durat prou la conferencia!...

ESCENA XI

JOSEP-MARÍA, ANGELETA, MARIÀNGELA, PAU RIERA
y RAFEL: *Aire de satisfacció en tots els semblants. Entre
Angeleta y Rafel se crusen desseguida dugues mirades
plenes d'intel·ligència.*

AMBRÒS

¡Visca'l senyor Josep-Maria! ¡Y qu' a punt ha arri-
bat! Es que si! Vostè no podia faltarhi.

*(Solucions y encaixades entre Pau Riera, Rafel y Josep-
Marta qu'està un si es no es atontat.)*

MARIÀNGELA

Es que ben mirat, si no hagués sigut ell... a hores
d'are no hi hauria rès de lo que hi hà. Ja podeu ben do-
narli gracies, fills meus, porque lo qu'és a comen-
çaments d'istiu l'Angeleta anava per molt mal camí.
Y sinó que ho diga ell mateix.

JOSEP-MARÍA, *confós*

En efecte... durant alguns dies... va arribar a inspi-
rarme... a inspirarme...

AMBRÒS

Ah, però... *(Rient.)*— no s'ofengui, senyor doctor, —
jo no diré que vostè no va ferhi tot lo que va saberhi,
però confessi que mai hi va entendre gran cosa *(Rient.)*
com nosaltres mateixos ¡ei!

MARIÀNGELA

¡Ambròs, y are!

AMBRÒS

Vaja net ¿vol saberho quin era el mal? Aquet minyó
aquí ont lo veu *(repicanti l'espallla al Rafel.)* ¿Y sab
quin ha sigut el metge que l ha donada d'alta? Aquet
rapataui d'en Pau Riera. *(Gran riallada.)* Es clar, les
criatures sembla que's duien llei desde molt temps
sense que ningú n hagués hagut esment. *(Fent l'ullet.)*
¿Eh? Ffíeusen de l'aigua mansal Y el día qu'el Rafel va
dirho a son pare, sembla qu'aquèt se li va posar fet un
dimoni.

RIERA

Eil les coses han de dirse tal com són. Jo,—com a pare que mira per endavant—havía fet els meus càlculs, havia tirat els meus plans... quan me surt aquet bordegàs y m'ho tira tot a les trapes. «Que la pubilla del Mas Vila o cap més.» Jo «que té d'esser la pubilla Subirana,» «que sí,» «que no,» «qu'et desheredo» «que m'en vaig de casa y mai més sentireu parlar del vostre fill»...

AMBRÒS

Y nosaltres sense saberne res.

MARIÀNGELA

¡Figuris la noia quan va saber això! D'aquí va venirli tot.

AMBRÒS

Fins qu'aquet, (*Per en Riera.*) quan s'ha vist les bones y les males...

RIERA

Desenganyarse, al cap d'avall un pare sempre és pare... y abans que per culpa meva el meu fill fés un Deu nos en guard...

AMBRÒS

Ens compareix ahir y «fet?» «fet.» (*A Josep*) ¿Què li hauria respost vostè en el nostre lloc?...

JOSEP-MARÍA, *aterrat, barboteja*

Sí... ja ho veig... ja ho veig...

PAU RIERA, *als dos joves*

Vaja, ja us podeu donar les mans, que per part nostra ja no tenim res més de què tractar. Are tot és cosa vostra y del senyor rector.

RAFEL, *ab tendresa*

Angeleta (*Agafantli les mans*) ¿No vaig dirtho sempre que series tu o cap més?

ANGELETA, *manyaga*

No vals tu lo que m'has fet patir, ¡no que no ho vals! Ja podràs ben alabarte de que per tu he sufert mort y passió. (*De sobte.*) Té, guàrdala per memoria. (*Arrenca una flor de passió del ram y li posa al trau.* *Els pares riuen*

y parlen ab gatzara. Mentrestant el senyor Josep Maria s'en va cap-cot, tristament, cap al fons y desapareix.)

RAFEL

Es una flor ben amarga, però, ben mirat, és ben dolça, ¿oi, Angeleta?

ANGELETA, *rient*

Ah, a propòsit! ¿Creuràs qu'el senyor Josep-Maria que sab tant, tant, no ho sabia que la flor de la passió fos una flor tan dolça. *Girantse.*) ¿No és veritat, senyor Josep-Maria?... *(Cridant)* ¡Senyor Josep-Maria!... *(Tots se giran extranyats de no veurel)* ¿Ont s'ha ficat aquet bon senyor?... ¡Senyor Josep-Maria!...

BAILET, *entrant pel fons*

¿El senyor Josep-Maria?... Es fora.

ANGELETA

¿S'en ha anat? No pot ser.

BAILET

¡No, mica! Mirèusel, ja és aquí sota que tomba el revolt de la creu.

ANGELETA

¡Qu'és estrany!... ¿Y tu l'has vist sortir?

BAILET

Y que les llàgrimes li anaven cara avall.

AMBRÒS, *donantli una clatellada*

¡Calla, beneit! Veies tu si...

BAILET

Jo ho som vist, ho som ben vist, vos ho juro.

MARIÀNGELA

No m'estranya. Aquet bon senyor s'ha conmogut; ja li he conegut jo, que tot s'afectava.. ¡Ai, Angeleta, ja pots ben estimàrtel, perque creu que t'estima... igual que s'estima a una filla.

FI DEL ACTE TERCER

EPÍLEC

Aquest epílec se suprimeix
en la representació.

ESCENA ÚNICA

La mateixa decoració del acte segón.—Es de nit.

La LAIA acaba de desparar la taula. El vent xiula y brama desaforadament. La flama de la llar oscila; cruixen portes y finestres. De tant en tant se sent algún tro molt llunyà.

LAIA

¡Alça, alça, talment sembla que vagin desfermats pel món tots els diables del infern!... ¡Quina manera de bufar! ¡y quina fredorada!... ¡Una nit d'àngels per encomenarse a Déu Nostre Senyor y taparse les orelles ab la flassada!... Y el senyor Josep-María que ab la darrera caixalada a la boca ha hagut de sortir per assistir a un malalt... Sort que no ha hagut de fer més que tombar la cantonada... però aixís y tot ¡a la seva edat!... ¡Tant mateix és ben pesat l'ofici de metjel!... Ja'm sembla que'l sento... si qu'és ell; alabat siga Déu. *(Entra el senyor Josep Maria embolicat ab el capot, el barret fins als ulls, amarat y picant de peus.)*

JOSEP-MARÍA, *ab mal humor*

¡Brrr!... Vaia una nit per fer surtir a un home de casa seva!

LAIA

¡Calli, calli. sant cristià!... ¡Quin devassall d'aigua! ¡y quin vent!...

JOSEP-MARÍA, *traientse el capot*

¡Y quin fret! ¡S'en entra al moll dels ossos!

LAIA

Oh ¡y si vé amarat de cap a peus, burrangol Dongui, dongui... *(Prenentli el capot.)*

JOSEP-MARÍA

Teniu, Laia, tragueume de sobre aquesta mollena.

LAIA

Si està tot vostè fet una esponja. Esperis que l'aixugaré. (*Li penja capot y barret prop de la llar. Vè ab un drap y li aixuga el pantalón.*) ¡Mare de Déu, mare de Déu!... Y si'n porta de fanc a les sabates. Segui, que li duré les pantufles... (*Les hi porta ajudantlo a mudarse el calsat.*) Aixís, home, y vingui a aseures a prop del foc que s'escalfarà.

JOSEP-MARÍA, *tristament*

Gracies, Laia, moltes gracies. Brrr!... Y si al menos tota aquesta pena servís d'alguna cosa!...

LAIA

¿Y doncs, còm està el senyor Deulofeu?

JOSEP-MARÍA

¡«Com estava» heu de dir!

LAIA

Es dir que... ¡ai el pobre! ¡Déu l'haja perdonat! ¡Vés què som en aquet món!... ¡Y tant satisfet que deia que ara anava a fer la segona joventut!... Es ben cert que de joventut no n'hi hà més qu'una.

(*Pausa. El senyor Josep-Maria queda pensatiu, mentres Laia va y vé.*)

Y encare, vostè pot donar gracies a Déu que no siga com abans, que per un tres y no rès havia de pujar a la masía... (*Rient.*)

JOSEP-MARÍA, *distret, mirant a terra*

¿A quina masía?

LAIA

Ai, ai, al Mas Vila.

JOSEP-MARÍA, *alsant el cap sobtadament*

¿Al Mas Vi... Ah, si. (*Salsa inquiet.*)

LAIA

¿Sab, quan la pubilla estava tan mala que vostè la havia de pujar a veure com qui diu tots els dies?...

JOSEP-MARÍA, *passejantse, impacient*

Sí, sí...

LAIA, *pegantse un cop al front*

¡Ai, totxa de mil ¡Quin cap! No sé qu'em faria... ja s'em havia anat de la memorial... Are que diem del Mas Vila: ¿mai diria qui ha vingut aquesta tarda?

JOSEP-MARÍA, *indiferent*

¡Què sé jo!...

LAIA

El bailet del Mas Vila. Venia per ferli saber que demà's casa la pubilla...

JOSEP-MARÍA, *arronsantse d'espatlles*

Déu la fassi ben casada. (*Segueix passejantse visiblement molestat*)

LAIA

Y ha vingut a convidarlo perque volen que vostè siga testimoni.

JOSEP-MARÍA, *dominantse*

¡Jo?... ¿tot justament jo?...

LAIA

¡Oh, ja li toca, ja! Aixís és que li he tret el vestit bo de la calaixera y ja ho trobarà tot disposat demunt del ganapè.

JOSEP-MARÍA, *parantse en sec*

Doncs malaguanyada pena que us heu pres. Mireu, Laia, ja podeu tornarho tot a la calaixera.

LAIA, *estranyada*

¡Ai, ai! ¿No pensa pas anarhi ab el vestit de cada día?

JOSEP-MARÍA

No, no pensó anarhi ab el vestit de cada día ni ab el de les festes... perque lo que penso és no anarhi, Heusho aquí. (*Torna a passejarse.*)

LAIA

¿Qu'ho diu de veres?... ¿Y vol dir que...

JOSEP-MARÍA

¿Voleu vos qu'ab aquet temps jo m'en vagi sense més ni més montanya amunt ... per aquells boscos... per aquells rierals...

LAIA

Ab això té molta rahó. El temps ha fet una gran mudança!...

JOSEP-MAÍRA, *ab amargor*

En efecte .. ¡el temps ha fet una mudança...!

LAIA

Ja li deia jo qu'aquell bon temps era enganyador! Era l'estiuet de Sant Martí.. y l'estiuet de Sant Martí és una bombolla de savó de savó de poca durada. .

JOSÉP MARÍA

¡Sí... de molt poca durada!

LAIA

Crec que farà santament de quedarse a casa. Potser la pubilla s'ofendrà, però...

JOSEP MARÍA, *samrient dolorosament*

¡Què té d'ofendres!

LAIA, *rient*

Però la salut abans que tot... Lo primer és fer anys!

JOSEP-MARÍA, *com per si mateix*

¡Fer anys!... ¿Per què?... ¿Per quí?... ¡Ah filosofia, filosofia...

LAIA, *sense sentirlo y ficsantse en el gerret que hi hà demunt de la taula*

Y escolti senyor doctor: y aquet ram tan galdós que fa tants dies que té en aquet gerret ¿que pensa guardar-lo tota la vida? Miri que quasi fa vergonya. (*Presentantli*)

JOSEP-MARÍA

¿Còm dèieu?...

LAIA

Em sembla que ja és hora de llençar-lo.

JOSEP-MARÍA, *maquinalment*

Sí, ja és hora de llençar-lo. (*La Laia va per endursen el gerro. Ell, ab vivesa*) Espereu, donguèumel. (*Li pren, s'en va a la llar y el tira al foc. Tot mirantlo cremar*) Potser sí que tenia rahó... de dir que feia vergonya! ¡Baixa

al prosceni.) Y are. Laia, aneu, aneu al llit, qu'és molt tart y aquí un sent com si anés glassantsi.

Mentrestant la Laia ha anat cap al fons y ha encès un llum d'oli.

LAIA

Doncs si no mana altra cosa, cregui qu'ab molt de gust aniré a colgarme entre els llençols. ¿No se li ofereix res més?

JOSEP-MARÍA

Res més. Bona nit Laia.

LAIA

Santa nit ens donga Déu (*Dirigitse cap a la seva cambra ab la mà devant del llum. Se sent el vent udolar furiosament de part de fora.*) ¡Ave María Puríssima! ¿que no'm sent això?... ¡Are si que tenim l'hivern a sobre! (*Entra. Comença a baixar el teló.*)

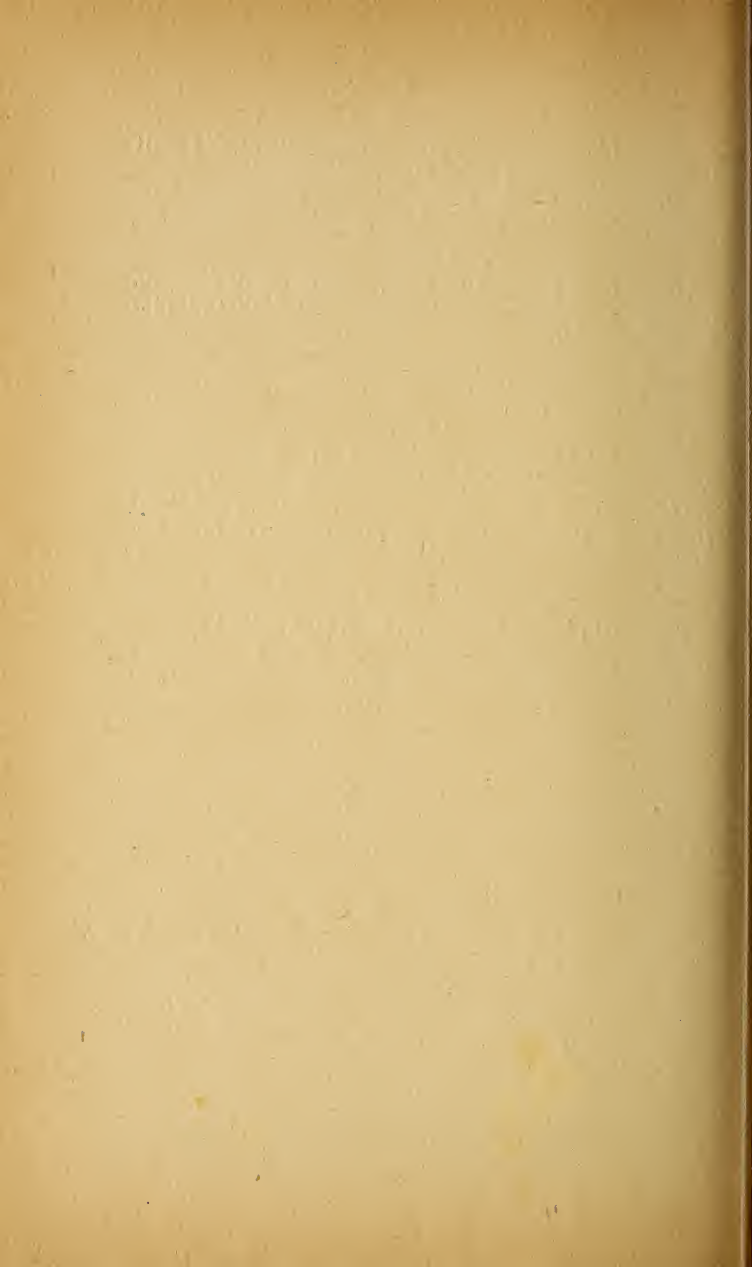
JOSEP-MARÍA, *ab un gran sospir*

¡Es cert! ¡Are si que tenim l'hivern a sobre!

(Es deixa caure de còlzers sobre la taula y amaga el cap entre les mans. El teló vo baixant pausadament.)

Fí

Faner, 1912.

Obres dramàtiques del mateix autor

- MONÒLECS: colecció de dotze.
LA ROSONS: un acte.
PICAROL: un acte.
LA BARCA: un acte.
NIT DE REIS: dos actes.
FOLLET: tres actes.
SIRENA: un acte.
PIERROT LLADRE: un acte.
EN JOAN DEL ÓS: dos actes.
LA PRESENTALLA: tres actes.
GAZIEL: un acte.
PETRARCA: un acte.
EF NOVICI: un acte.
L'HONOR: un acte.
LA PRESÓ DE XAUXA: un acte.
LA SENYORETA: un acte.
QUÈNTO DE NADAL: dos actes.
CEGUERA: un acte.
ELS SENSE COR: tres actee.
L'AVI: un acte.
L'AVI XENA: monòlec.
EL PARE NOSTRE: »
L'ESTIUET DE SANT MARTÍ: tres actes.

